

POTEK REDNEGA KAZENSKEGA POSTOPKA

I. PREDKAZENSKI POSTOPEK IN ZAČETEK K.P.

K.p. se lahko začne le na zahtevo upravičenega tožilca (ponavadi DT). Toda DT lahko pri sodišču zahteva k.p. samo, če je podana določena stopnja verjetnosti, da je bilo storjeno k.d., ki se preganja po uradni dolžnosti + da ga je storila določena oseba. Ta stopnja verjetnosti je **utemeljen sum** → podan je, kadar obstaja določen obseg ali kvaliteta podatkov in dokazov. Postopek zbiranja teh podatkov in dokazov pred uvedbo k.p. je odkrivanje k.d. in storilca – imenuje se predkazenski postopek. Temeljna naloga **predkazenskega postopka** je odkrivanje konkretnega k.d. in njegovega storilca oz. zbiranje podatkov in dokazov za utemeljen sum, da je dol. oseba storila dol. k.d., ki se preganja po uradni dolžnosti. Med naloge tega postopka spadajo tudi vsa opravila v zvezi s prijavljanjem k.d. in storilcev pristojnemu DT, in tudi dejanja in ukrepi, ki jih stori DT, da bi preveril podatke ovadbe in sprejel odločitev o vložitvi zahteve za uvedbo k.p.

Dejanja v tem postopku praviloma niso procesna, ampak razna kriminalistična dejanja, ki jih opravljajo organi za notranje zadeve v dokaj svobodni obliki (niso vezana na stroge procesne norme). Le izjemoma in pod posebnimi pogoji se v tem postopku lahko opravijo posamezna procesna dejanja (preiskovalna dejanja) v obliki, ki je določena v ZKP – postopek je deloma urejen tudi z Zakonom o policiji in Zakonom o DT. V teh zakonih so opredeljena pooblastila posameznih procesnih subjektov v tem postopku in njihovi medsebojni odnosi.

KAZENSKA OVADBA: je pismeno ali ustno sporočilo o storjenem k.d., ki se preganja po uradni dolžnosti, podana pristojnemu DT (neposredno ali s posredovanjem državnih organov). O ustni ovadbi se napravi *zapisnik*, če je bila sporočena po telefonu, pa *uradni zaznamek*. Pri ustni ovadbi se ovaditelja opozori na posledice krive ovadbe (= k.d.). Dajanje objektivno neresnične ovadbe nima pravnih posledic za ovaditelja; zavestna kriva ovadba in kriva samoovadba pa sta k.d. Kdor vedoma poda krivo ovadbo, je dolžan plačati stroške morebitnega k.p., ki je tekel zaradi nje.

Vsi državni organi in organizacije z javnimi pooblastili so dolžni naznaniti k.d., za katera se storilec preganja po uradni dolžnosti (če so o njih obveščeni ali kako drugače zvedo zanje).

Zakon določa, kdaj pomeni opustitev ovadbe kaznivo dejanje.

Vsakdo lahko naznani k.d., za katero se storilec preganja po uradni dolžnosti. Ovadba se poda pristojnemu DT pisno ali ustno (ustno → zapisnik; po telefonu → uradni zaznamek). Če je ovadba podana sodišču, organu za notranje zadeve ali nepristojnemu drž. tožilcu, jo ta sprejme in takoj pošlje pristojnemu DT.

Bistvena sestavina ovadbe je navedba okoliščin, ki kažejo, da je bilo storjeno k.d. V njej ni treba navesti storilca, če ta ni znan → *ovadba zoper neznanega storilca* (tega je potrebno v predkazenskem postopku odkriti in identificirati, sicer ni mogoče začeti k.p. pred sodiščem). Ovadba je lahko tudi anonimna ali psevdonimna (to pa ima vpliv na oceno njene verodostojnosti).

Pravni pomen ovadbe: sama po sebi ni dokazno sredstvo in z njo ni mogoče dokazati dejstev, ki jih vsebuje. Izjave oseb se v ovadbi ne navedejo. Ovadba ne zavezuje DT k pregonu – on samostojno ocenjuje, ali so izpolnjeni pogoji za začetek k.p. Z vložitvijo ovadbe ovaditelj ne pridobi nobenih pravic v zvezi z nadaljnjim postopkom. Če je ovaditelj oddal ovadbo pristojnemu DT in jo je ta sprejel, ovaditelj z njo ne more več razpolagati (lahko sicer izjavi, da jo umika, vendar taka izjava nima nobenega učinka, razen glede vprašanja njene verodostojnosti). Le če je ovaditelj tudi oškodovanec, ima pravico (ob določenih pogojih) prevzeti funkcijo kaz. pregona, če DT naloge ne bi hotel opraviti.

ORGANI ZA NOTRANJE ZADEVE: so nosilci aktivnosti v predkazenskem postopku; njihova naloga je predvsem, da odkrijejo, zberejo in zavarujejo dokaze o k.d. in storilcu, ki so potrebni za začetek k.p. (za utemeljen sum). Te naloge opravljajo na svojo pobudo (če so podani *razlogi za sum* – manjša stopnja verjetnosti) ali na zahtevo DT. O vseh opravljenih dejanjih morajo napraviti zapisnik ali uradni zaznamek (npr. osebi vzamejo prostost in jo takoj odpeljejo k preiskovalnemu sodniku). Imajo pravico in dolžnost izpraševati vse osebe, za katere je verjetno, da kaj vedo o k.d. (tudi osumljenca, pričē, izvedenca), vendar jih ne smejo zasliševati kot obdolženca, pričō ali izvedenca (razen v izjemnih primerih) – z njimi opravijo neformalen razgovor. Izjave rabijo DT oz. preiskovalnemu sodniku za odločanje o uvedbi k.p. Občan pravno ni dolžan dati izjave (ne zadane ga nobena sankcija) – vsako prisiljevanje k dajanju izjave in prisilno zadrževanje zato, da bi se dobila izjava, je k.d.

Na podlagi zbranega gradiva s kriminalističnimi in preiskovalnimi dejanji sestavi organ *kazensko ovadbo* in jo pošlje pristojnemu DT. V njej navede dokaze, za katere je zvedel pri njihovem zbiranju. V ovadbo ne vpiše vsebine izjav občanov, ampak samo navede osebe (ki so dale izjavo), zapise o izjavah pa priloži ovadbi. Ovadbi priloži predmete, skice, fotografije, priskrbljena poročila, zapise o tem, kaj so ukrenili in storili, uradne zaznamke in drugo gradivo. Če organi po vložitvi kaz. ovadbe zvedo za nova dejstva, dokaze ali sledove k.d., morajo zbrati potrebna obvestila in DT o tem poslati poročilo v dopolnitev kaz. ovadbe.

Ukrepi organov za notranje zadeve: Če so podani razlogi za sum, da je bilo storjeno k.d., za katero se storilec preganja po uradni dolžnosti, morajo ukreniti vse potrebno, da se:

- izsledi storilec,
- storilec ali udeleženec ne skrrije ali pobegne,
- odkrijejo in zavarujejo sledovi k.d. in predmeti, ki utegnejo biti dokaz,
- zberejo vsa obvestila, ki bi utegnila biti koristna za uspešno izvedbo k.p.

Za zagotovitev gornjih ukrepov lahko:

- zahtevajo posebna obvestila od oseb;
- opravijo potreben pregled prevoznih sredstev, potnikov in prtljage;
- za nujno potreben čas omejijo gibanje na določenem prostoru;
- ukreniti, kar je potrebno v zvezi z ugotavljanjem istovetnosti oseb in predmetov;
- razpišejo iskanje osebe in stvari;
- v navzočnosti odgovorne osebe opravijo pregled določenih objektov in prostorov podjetij in drugih pravnih oseb in pregledajo njihovo dokumentacijo;
- ukrenejo in storijo drugo, kar je potrebno.

Organi za notranje zadeve lahko ljudi povabijo k sebi. Prisilno lahko nekoga privedejo samo, kadar ni prišel in je bil v vabilu na to opozorjen. Teh oseb ne smejo zasliševati kot obdolžencev, prič ali izvedencev.

Na pisni predlog in z dovoljenjem preiskovalnega sodnika oz. predsednika senata smejo organi za notranje zadeve zbirati obvestila tudi od oseb, ki so v priporu.

KAZENSKA OVADBA: Na podlagi zbranih obvestil sestavi organ za notranje zadeve kazensko ovadbo, v kateri navede zbrane dokaze in ji priloži zbrano gradivo (predmeti, skice, fotografije, poročila, uradni zaznamki). Če po vložitvi kazenske ovadbe zve za nova dejstva, dokaze ali sledove k.d., mora zbrati potrebna obvestila in poslati poročilo o tem DT v dopolnitev kazenske ovadbe. Poročilo pošlje DT tudi v primeru, če na podlagi zbranih obvestil ni podlage za kazensko ovadbo.

Zadržanje oseb na kraju k.d.: Pooblaščenec uradne osebe organov za notranje zadeve imajo pravico napotiti osebe, ki jih najdejo na kraju storitve k.d. ali osebe, ki imajo prebivališče v tujini, k preiskovalnemu sodniku ali jih zadržati do njegovega prihoda (če bi lahko dale važne podatke za k.p. ali bi jih ne bi bilo mogoče kasneje zaslišati ali bi bilo to zvezano s precejšnjim zavlačevanjem ali z drugimi težavami). Zadržanje teh oseb na kraju storitve k.d. ne sme trajati več kot 6 ur.

Organi za notranje zadeve lahko tistega, za katerega je podan sum, da je storil k.d.;

- fotografirajo (lahko jo objavijo)
- vzamejo prstne odtise
- vzamejo bris ustne sluznice

(150. čl.) Če obstajajo utemeljeni razlogi za sum, da je določena oseba izvršila, izvršuje ali pripravlja oz. organizira izvršitev k.d. in če obstaja utemeljen sum, da se v zvezi s tem uporablja določeno komunikacijsko sredstvo, se lahko zoper to osebo odredi:

1. nadzor telekomunikacij s prisluškovanjem in snemanjem;
2. kontrola pisem in drugih pošilk;
3. kontrola računalniškega sistema banke ali druge pravne osebe, ki opravlja finančno ali drugo gosp. dejavnost;
4. prisluškovanje in snemanje pogovorov s privolitvijo vsaj ene osebe, udeležene v pogovoru.

K.d., za katera se lahko odredijo gornji ukrepi, so:

- 1) k.d. zoper varnost RS in njeno ustavno ureditev in k.d. zoper človečnost in mednarodno pravo (za katera je predpisan kazen zapora 5 ali več let);
- 2) ugrabitev, nepravilna proizvodnja in promet z mamili, omogočanje uživanja mamil, izsiljevanje, nepravilno sprejemanje/dajanje daril, pranje denarja, tihotapstvo, jemanje/dajanje podkupnine, nezakonito posedovanje, hudodelsko združevanje, nedovoljena proizvodnja in promet orožja ali razstrelilnih snovi, povzročitev nevarnosti z jedrskimi snovmi;

3) druga k.d., za katera je predpisana kazen zapora 8 ali več let.

(151. čl.) Zoper to osebo se lahko izjemoma odredi prisluškovanje in opazovanje v tujem stanovanju ali drugih prostorih, z uporabo tehničnih sredstev za dokumentiranje in po potrebi s tajnim vstopom v te prostore.

Izvajanje gornjih ukrepov lahko taja največ 1 m, iz tehtnih razlogov pa se lahko njihovo trajanje podaljša vsakič za en mesec, vendar skupaj največ za 6 m (za 150. čl.) oz. 3 m (za 151. čl.)

Odredi jih preiskovalni sodnik na pisni predlog DT. Če pisne odredbe ni mogoče pravočasno pridobiti in obstaja nevarnost odlašanja, lahko organi za notranje zadeve izjemoma začnejo z izvrševanjem teh ukrepov na podlagi ustne odredbe preiskovalnega sodnika – pisna odredba mora biti izdana najkasneje v 12 urah po izdaji ustne odredbe.

Če so bili ukrepi izvršeni brez odredbe preiskovalnega sodnika ali v nasprotju z njo, sodišče ne sme opreti svoje odločbe na tako dobljene podatke, sporočila, posnetke ali dokazila.

Ukrepe izvajajo organi za notranje zadeve. Po prenehanju ukrepov predajo DT skupaj s poročilom vse posnetke, sporočila in predmete (pridobljene z uporabo ukrepov). DT celotno gradivo preda preiskovalnemu sodniku, ki preizkusi, ali so se ukrepi izvajali tako, kot so bili odobreni. Sporočila in posnetke hrani sodišče, dokler hrani kazenski spis. Če DT izjavi, da ne bo začel kaz. pregona zoper osumljenca ali če v roku 2 let po koncu izvajanja ukrepov ne poda take izjave, se zbrano gradivo uniči pod nadzorstvom preiskovalnega sodnika (pred uničenjem preiskovalni sodnik o uporabi ukrepov obvesti osumljenca, ki ima pravico seznaniti se s pridobljenim gradivom → preiskovalni sodnik pa lahko na predlog DT ali po uradni dolžnosti določi, da osumljenca ne bo seznanil z vsebino gradiva).

Navidezni ukrepi: DT lahko na podlagi obrazloženega predloga organov za notranje zadeve s pisno odredbo dovoli ukrep navideznega odkupa, sprejemanja/dajanja daril ali jemanja/dajanja podkupnine. Odredba se lahko nanaša le na enkratni ukrep. Predlog in odredba postaneta sestavni del kazenskega spisa.

Pri izvajanju ukrepov organi za notranje zadeve in njihovi sodelavci ne smejo izzivati kriminalne dejavnosti → če je bila izzvana, je to okoliščina, ki izključuje kazenski pregon za k.d., storjeno v zvezi z ukrepom.

PRIPOR: Pooblaščenec uradne osebe organa za notranje zadeve smejo komu vzeti prostost, če je podan kateri od pripornih razlogov (= utemeljen sum o storitvi k.d.–20 let zapora; če se skriva; nevarnost pobega; k.d. zoper javni red in mir; zoper spolno nedotakljivost; k.d. s prvinami nasilja–2 leti zapora), vendar ga morajo brez odlašanja privedi k pristojnemu preiskovalnemu sodniku. Izjemoma smejo komu vzeti prostost oz. ga pridržati, če so podani razlogi za sum, da:

- je storil k.d., ki se preganja po uradni dolžnosti,
- če je pridržanje potrebno zaradi ugotovitve istovetnosti, preverjanja alibija, zbiranja obvestil in dokaznih predmetov o k.d. in so podani priporni razlogi

Oseba, ki ji je vzeta prostost, mora biti takoj (v materinem jeziku ali jeziku, ki ga razume) poučena (4.čl.):

- o razlogih za odvzem prostosti,
- da ni dolžna ničesar izjaviti,
- da ima pravico do takojšnje pravne pomoči zagovornika.

Če priprta oseba zahteva zagovornika, pooblaščenec oseba organa za notranje zadeve odloži vsa dejanja (razen tistih, ki bi jih bilo nevarno odlašati) do prihoda zagovornika, vendar najdalj 2 uri od tedaj, ko je bila pridržanemu dana možnost, da obvesti zagovornika.

Pripor lahko traja max 48 ur – po tem času se pridržani izpusti na prostost ali privede preiskovalnemu sodniku. Če pridržanje traja več kot 6 ur, mora poobl. urad. os. organa za notr. zadeve takoj v pisni obliki z odločbo obvestiti pridržanega o razlogih za odvzem prostosti.

Tistemu, ki je zasačen pri k.d., za katero se storilec preganja po uradni dolžnosti, sme vsakdo vzeti prostost. Nato ga mora takoj izročiti preiskovalnemu sodniku ali organu za notranje zadeve – če tega ne more storiti, pa takoj obvestiti nekoga od teh organov.

Organi za notranje zadeve smejo še pred začetkom preiskave zaseči predmete (če bi bilo nevarno odlašati), opraviti hišno in osebno preiskavo. Če preiskovalni sodnik ne pride takoj na sam kraj, smejo organi za notranje zadeve sami opraviti ogled ter odrediti potrebno izvedensko delo (razen obdukcije in izkopa trupla). Če preiskovalni sodnik medtem (med opravljanjem teh dejanj) prispe tja, lahko prevzame in sam opravi ta dejanja. O teh dejanjih morajo organi oz. preiskovalni sodnik brez odlašanja obvestiti DT.

PREISKOVALNI SODNIK v predkazenskem postopku: v tem postopku prevladujejo neformalna kriminalistična dejanja, zato je njegova udeležba v njem zelo omejena.

- na predlog DT opravi nekatera preiskovalna dejanja, če je storilec k.d. neznan (zagotovitev in zavarovanje dokazov s predpisano izvedbo).
- na svojo pobudo opravi nekatera preiskovalna dejanja, ki bi jih bilo nevarno odlašati – o vsem, kar je storil, mora obvestiti DT (najpogosteje: ogled kraja k.d., pridobivanje izvedenskih mnenj, sprejemanje izpovedb prič).
- včasih odloča o prostosti osebe, ki so mu jo pripeljali organi za notranje zadeve – takoj po zaslišanju odloči, ali osebo spusti ali ne (o pridržanju obvesti DT – če ta v 48 urah od prejete obvestila ne zahteva preiskave, preiskovalni sodnik priprtega izpusti).

DRŽAVNI TOŽILEC: ima v predkazenskem postopku določene pravice in dolžnosti v zvezi z odkrivanjem k.d. in izsleditvijo storilcev. Organom, ki delujejo na področju odkrivanja k.d. (organi za notranje zadeve, inšpekcijske službe) daje pobude, jih usmerja, povezuje in koordinira njihovo delo. Kazenski pregon v konkretni kaz. zadevi pa DT začne praviloma takrat, ko sprejme kaz. ovadbo. O verjetnosti, da je bilo storjeno k.d., pa DT lahko zve iz drugih virov (npr. iz časopisa, razgovora, iz spisa, glas o k.d.) → v tem primeru DT napravi *uradni zaznamek* (o tem, ker je zvedel) in z njim ravna dalje kot s pisмено ovadbo.

Ko DT ocenjuje sprejeto kaz. ovadbo, sprejme eno od naslednjih odločitev:

1. **zavrže ovadbo** → če iz same ovadbe izhaja, da:
  - a) naznanjeno dejanje ni k.d., za katero se storilec preganja po uradni dolžnosti,
  - b) je pregon zastaran,
  - c) je dejanje obseženo z amnestijo ali pomilostitvijo,
  - d) so podane druge okoliščine, ki izključujejo kaz. pregon (npr. smrt storilca, že razsojena zadeva, trajna duševna bolezen, procesna imuniteta)
  - e) ni podan utemeljen sum, da je osumljenec storil naznanjeno k.d.

O zavrženju ovadbe in razlogih DT v 8 dneh obvesti oškodovanca in organ za notranje zadeve (če je ta podal ovadbo).
2. **priskrbi dopolnilna obvestila** → če iz ovadbe ne more presoditi, ali so navedbe v njej verjetne, če ni dovolj dokazov, da bo zahteval preiskavo, če je do njega prišel le glas o k.d., predvsem pa, če storilec ni znan. Potrebne podatke lahko zahteva od organov za notranje zadeve (da jih zberejo), drugih organizacij in skupnosti ali **od ovaditelja**.
3. **vloži zahtevo za preiskavo** → DT jo na podlagi ovadbe vloži pri pristojnem preiskovalnem sodniku (podan utemeljen sum)
4. **vloži neposredno obtožnico** → ob določenih pogojih jo vloži pri pristojnem sodišču (na podlagi kaz. ovadbe oz. rezultatov kaz. postopka).

Poravnanje: DT sme za k.d., za katero je predpisana denarna kazen ali zapor do 3 let, odstopiti ovadbo v postopek poravnavanja. Ta postopek vodi poravnalec, ki je zadevo dolžan prevzeti v postopek in je pri svojem delu neodvisen. Poravnavanje se sme izvajati le s pristankom osumljenca in oškodovanca. Ko prejme obvestilo o izpolnitvi sporazuma, DT zavrže ovadbo. Rok za izpolnitev sporazuma ne sme biti daljši od 3 m. V primeru neuspele poravnave mora poravnalec obvestiti DT o tem in o razlogih za to.

Odložitev kazenskega pregona: DT sme s soglasjem oškodovanca odložiti kaz. pregon za k.d., za katero je predpisana denarna kazen ali zapor do 3 let, če je osumljenec pripravljen ravnati po navodilih DT in izpolniti določene naloge (s katerimi se zmanjšajo ali odpravijo škodljive posledice k.d.). Če osumljenec izpolni nalogo, se ovadba **zavrže**. Te naloge so lahko:

- odprava ali poravnava škode,
- plačilo določenega prispevka v korist javne ustanove ali v dobrodelne namene ali v sklad za povračilo škode žrtvam k.d.,
- oprava kakšnega splošno koristnega dela,
- poravnava preživitvinske obveznosti.

DT ni dolžan začeti kaz. pregona oz. sme odstopiti od pregona, če:

1. je v KZ določeno, da sme oz. mora sodišče storilcu k.d. odpustiti kazen, DT pa glede na konkretne okoliščine primera oceni, da sama obsodba, brez kaz. sankcije, ni potrebna;
2. je v KZ za k.d. predpisana denarna kazen ali kazen zapora do 1 leta, osumljenec oz. obdolženec pa je zaradi dejanskega kesanja preprečil škodljive posledice ali poravnal vso škodo in DT glede na konkretne okoliščine primera oceni, da kaz. sankcija ne bi bila upravičena.

FORMALNI ZAČETEK KAZENSKEGA POSTOPKA

K.p. je sodni postopek; na I. st. ga opravlja redno sodišče (okrajno, okrožno), na višjih stopnjah pa višje sodišče (pritožbeni postopek) in vrhovno sodišče (izredna pravna sredstva). K.p. se pred sodiščem lahko začne samo, če to zahteva (načelo akuzatornosti) upravičeni tožilec (DT, zasebni tožilec, subsidiarni tožilec). DT zahteva postopek na naslednje načine:

1. *redni postopek* – zahteva preiskavo (sklep o uvedbi preiskave) ali vloži obtožnico brez preiskave.
2. *skrajšani (sumarni) postopek* - vloži obtožni predlog (postopek se začne, ko sodnik po preizkusu obtožnega predloga razpiše gl. obravnavo)
3. *postopek proti mladoletnikom* – vloži zahtevo za uvedbo pripravljalnega postopka (postopek se začne, ko sodnik za mladoletnike zahtevo sprejme oz., če se z njo ne strinja – **s sklepom senata za mladoletnike višjega sodišča**)

II. PREISKAVA

Redni k.p. se začne s preiskavo ali z vložitvijo obtožnice brez preiskave. Namen preiskave je, da se zberejo dokazi in podatki, ki so potrebni za odločitev o nadaljevanju k.p. – ali naj se vloži obtožnica ali naj se postopek ustavi (zbere se le toliko dokazov o k.d. in storilcu, kolikor jih je potrebnih za presojo vprašanja, ali naj se k.p. nadaljuje ali ustavi). V preiskavi se zberejo tudi dokazi, za katere obstaja nevarnost, da jih na gl. obravnavi ne bo mogoče ponoviti ali da bi bila njihova izvedba zvezana s težavami.

Preiskava se začne zoper določeno osebo, če je utemeljen sum, da je storila k.d. V njej se zberejo:

- vsi dokazi, ki so potrebni za odločitev, ali naj se vloži obtožnica ali ustavi postopek;
- dokazi, za katere je nevarnost, da jih na gl. obravnavi ne bo mogoče ponoviti ali bi bila njihova izvedba težavna;
- drugi dokazi, ki so lahko koristni za postopek in je glede na okoliščine smotno, da se izvedejo.

UVEDBA PREISKAVE

Preiskava se opravi na **zahtevo DT**, ki jo poda preiskovalnemu sodniku pristojnega sodišča. DT v zahtevi predlaga, katere okoliščine naj se raziščejo v preiskavi in katera preiskovalna dejanja opravijo, lahko pa tudi predlaga pripor osebe, zoper katero je zahtevana preiskava. DT pošlje sodniku kazensko ovadbo, vse spise in zapisnike o opravljenih dejanjih ter predmete (ki so lahko dokaz) ali navede, kje so. Če DT umakne zahtevo za preiskavo, preden je izdan sklep o preiskavi, preiskovalni sodnik s sklepom zavrže zahtevo in sporoči oškodovancu, da lahko sam začne pregon. Ko preiskovalni sodnik prejme zahtevo za preiskavo, pregleda spise in če se z zahtevo:

1. **strinja** → izda **sklep o preiskavi**, ki ga pošlje DT in obdolžencu. Preden preiskovalni sodnik izda sklep, zasliši tistega, zoper katerega je zahtevana preiskava, razen če bi bilo nevarno odlašati. Zoper sklep se obdolženec lahko pritoži (pritožba ne zadrži izvršitve) – pritožbo mora preiskovalni sodnik takoj predložiti senatu.
2. **ne strinja** → zahteva, naj o tem odloči senat. Zoper sklep senata imajo obdolženec, DT in oškodovanec pravico do pritožbe (ne zadrži izvršitve). Če se je zoper odločbo senata pritožil samo oškodovanec in se ji ugodi, se šteje, da je oškodovanec s pritožbo prevzel pregon.

Brez preiskave: Preiskovalni sodnik lahko da soglasje k predlogu DT, naj se ne opravi preiskava, če dajejo zbrani podatki, ki se nanašajo na k.d. in storilca, dovolj podlage za vložitev obtožnice. Soglasje sme dati samo po predhodnem zaslišanju tistega, zoper katerega naj bo vložena obtožnica. Sporočilo o strinjanju s predlogom pošlje sodnik tej osebi in DT. Rok za vložitev obtožnice je 8 dni, vendar ga lahko senat podaljša na zahtevo DT.

Predlog, naj se ne opravi preiskava, lahko poda DT tudi po vložitvi zahteve za preiskavo, dokler ni o njej izdan sklep.

Ne glede na navedeno (mimo teh pogojev) lahko DT vloži obtožnico brez preiskave, če dajejo zbrani podatki (ki se nanašajo na storjeno k.d. in storilca) dovolj podlage za obtožbo – če je za k.d. predpisana kazen zapora do 5 let.

Te določbe (razen podaljšanja roka za vložitev obtožnice) se uporabljajo tudi, ko gre za kaz. pregon na zahtevo oškodovanca kot tožilca ali zasebnega tožilca.

POTEK PREISKAVE

Preiskavo opravlja preiskovalni sodnik pristojnega sodišča po svojem preudarku. Ko je izdan sklep o preiskavi, preiskovalni sodnik opravlja po uradni dolžnosti (načelo oficialnosti) brez predloga strank vsa preiskovalna dejanja, za katera misli, da so potrebna za razjasnitev k.d., kaz. odgovornosti storilca, za zbiranje oz. zavarovanje dokazov in za ugotovitev škode (povzročene s k.d.). Preiskovalni sodnik sam presodi (na temelju svojega znanja in izkušenj, predvsem na podlagi znanja kriminalistike), katere dokaze o dejstvih bo zbral. Zakon pa ga obvezuje, da opravlja ta dejanja v oblikah, ki so z zakonom predpisane. Tipična preiskovalna dejanja: hišna in osebna preiskava, zaseg predmetov, obdukcija, ekshumacija, telesni pregled obdolženca in drugih oseb, odvzem krvi in prstnih odtisov.

Preiskovalni sodnik praviloma opravlja preiskovalna dejanja samo na območju svojega sodišča. Če je v korist preiskavi, pa sme opraviti posamezna preiskovalna dejanja tudi zunaj območja svojega sodišča (o tem mora obvestiti sodišče, na območju katerega jih opravi). Preiskovalni sodnik lahko prepusti organu za notranje zadeve izvršitev odredbe o hišni ali osebni preiskavi ali zasegu predmetov. Po zahtevi ali dovoljenju preiskovalnega sodnika smejo obdolženca fotografirati ali vzeti njegove prstne odtise.

Razširitev preiskave: Preiskovalni sodnik opravi preiskavo le glede tistega k.d. in zoper tisto osebo, na katero se nanaša sklep o uvedbi preiskave (akuzatorno načelo). Če pa se med preiskavo pokaže, da je treba razširiti postopek tudi na drugo k.d. in zoper drugo osebo, preiskovalni sodnik to sporoči DT-ju (lahko pa takoj opravi preiskovalna dejanja, ki jih ni mogoče odlašati). Če DT nato poda zahtevo za razširitev preiskave, ravna preiskovalni sodnik enako kot pri zahtevi za uvedbo preiskave.

Opravljanje preiskovalnih dejanj: Preiskovalni sodnik mora v preiskavi praviloma sam opraviti vsa preiskovalna dejanja. Posamezna dejanja pa lahko zaupa drugim organom v mejah, ki jih določa zakon (npr. organom za notranje zadeve prepusti izvršitev odredbe o hišni ali osebni preiskavi). Posamezna preiskovalna dejanja lahko prepusti preiskovalnemu sodniku sodišča, na katerega območju jih je treba opraviti (pravna pomoč).

Pravni položaj strank in oškodovanca: ti lahko predlagajo preiskovalnemu sodniku, naj se opravijo posamezna preiskovalna dejanja (od katerih pričakujejo korist). Če se preiskovalni sodnik ne strinja s tožilčevim predlogom, o njem odloča senat; če pa se preiskovalni sodnik ne strinja s predlogom obdolženca, njegovega zagovornika ali oškodovanca, je njegova odločitev dokončna (navedeni pa lahko ponovijo svoje predloge na gl. obravnavi).

Stranke in zagovornik (v nekaterih primerih pa tudi oškodovanec) imajo pravico, da so navzoči pri preiskovalnih dejanjih. Izjemoma lahko preiskovalni sodnik obdolžencu in njegovemu zagovorniku odreče navzočnost pri posameznih preiskovalnih dejanjih, če to terjajo posebni razlogi obrambe ali varnosti države. Oba se lahko pritožita zoper ta sklep na izvenrazpravni senat.

Stranke in oškodovanec smejo pregledati spise in si ogledati dokazne predmete. Tudi ta pravica se lahko obdolžencu, zagovorniku in oškodovancu odreče iz razlogov obrambe ali varnosti države. Oškodovancu **se sme odreči** pregled spisov tudi, dokler ni zaslišan kot priča.

Med preiskavo se smejo stranke in oškodovanec vselej obrniti na predsednika sodišča (pred katerim teče postopek) in se pri njem pritožiti zaradi zavlačevanja postopka in drugih nepravilnosti med preiskavo.

O vsakem dejanju, ki se opravi v preiskavi, se sestavi zapisnik.

Pri zaslišanju ali ogledu so lahko navzoči:

- pri zaslišanju obdolženca → DT in zagovornik (sodnik lahko določi njuno obvezno navzočnost)
- pri zaslišanju izvedencev in ogledu → DT, oškodovanec, obdolženec in zagovornik.
- pri zaslišanju priče → DT, obdolženec in zagovornik

- pri hišni preiskavi → DT in zagovornik

Pri zaslišanju priče lahko preiskovalni sodnik odredi, da se obdolženec odstrani, če:

- v njegovi navzočnosti priča noče izpovedati,
- kaže, da v njegovi navzočnosti priča ne bo govorila resnice,
- bo po zaslišanju priče potrebno opraviti sodno prepoznavo.

Obdolženec ne sme biti navzoč pri zaslišanju priče, mlajše od 15 let, ki je žrtev kakega k.d. spolne nedotakljivosti.

Če vabljeni ne pride na preiskovalno dejanje, se to kljub temu opravi. Če je odrejena obvezna navzočnost pri zaslišanju obdolženca, pa ne prideta DT ali zagovornik, se zaslišanje praviloma preloži, razen če bi potekel rok za zaslišanje osebe (48 odkar je bila pripeljana) oz. če preiskovalni sodnik glede na spremenjene okoliščine oceni, da ni več potrebna obvezna navzočnost. O preložitvi oz. izostanku z zaslišanja preiskovalni sodnik obvesti višjega DT oz. odvetniško zbornico.

Navzoče stranke in zagovornik lahko obdolžencu, priči ali izvedencu postavljajo posamezna vprašanja (za razjasnitev stvari). Preiskovalni sodnik prepove vprašanje ali odgovor na postavljeno vprašanje, če ni dovoljeno ali če ni v zvezi z zadevo. Oškodovanec lahko postavlja vprašanja le z dovoljenjem preiskovalnega sodnika.

Če DT med ali po končani preiskavi izjavi, da odstopa od pregona, preiskovalni sodnik o tem obvesti oškodovanca in ga posebej pouči o njegovi pravici, da sme nadaljevati pregon. Če mu obvestila ni mogoče vročiti (ni prijavil spremembe prebivališča) se šteje, da ne namerava nadaljevati pregona. Če oškodovanec ne nadaljuje pregona, preiskovalni sodnik s sklepom ustavi preiskavo. Sklep se pošlje: obdolžencu, DT in oškodovancu.

PREKINITEV PREISKAVE: preiskovalni sodnik s sklepom prekine preiskavo, če se v zvezi z obdolžencem pojavijo dejanske ovire za nadaljnji potek preiskave. Prekinitev je obvezna (začasna duševna bolezen ali motnje obdolženca) ali fakultativna (neznano bivališče obdolženca, če je na begu ali sicer nedosegljiv državnim organom, postopek pa teče na zahtevo DT in je on predlagal prekinitev).

Preiskovalni sodnik s sklepom prekine preiskavo, če:

- obdolženec po storjenem k.d. duševno zbolil;
- nastane pri njem duševna motnja,
- zbolil za kako drugo hudo boleznijo, zaradi katere se dalj časa ne more udeleževati postopka,
- je na begu,
- so podane druge okoliščine, ki začasno preprečujejo pregon obdolženca.

Preden se preiskava prekine, je treba zbrati vse dokaze o k.d. in kaz. odgovornosti obdolženca, do katerih je mogoče priti. Ko prenehajo ovire, ki so povzročile prekinitev, preiskovalni sodnik nadaljuje s preiskavo.

USTAVITEV PREISKAVE: Senat s sklepom ustavi preiskavo, kadar med preiskavo odloča o kakšnem vprašanju, če:

1. spozna, da dejanje ni k.d.;
2. obstajajo okoliščine, ki izključujejo kaz. odgovornost obdolženca, ni pa pogojev za varnostne ukrepe;
3. je kaz. pregon zastaran ali je dejanje obseženo z amnestijo ali pomilostitvijo ali so podane druge okoliščine, ki izključujejo pregon;
4. ni dokazov, da bi obdolženec storil k.d.

Če preiskovalni sodnik ugotovi razlog za ustavitev preiskave, obvesti o tem DT. Če ga DT v 8 dneh ne obvesti, da odstopa od pregona, preiskovalni sodnik zahteva, naj o ustavitvi preiskave odloči senat.

Sklep o ustavitvi preiskave se pošlje: DT, oškodovancu in obdolžencu (če je ta v priporu, se takoj izpusti). Zoper sklep imata DT in oškodovanec pravico do pritožbe. Če se je pritožil samo oškodovanec in je pritožbi ugodeno, se šteje, da je z njo prevzel pregon.

KONEC PREISKAVE: Preiskovalni sodnik konča preiskavo, ko spozna, da je stanje stvari zadosti razjasnjeno. Po končani preiskavi preiskovalni sodnik pošlje spise DT – ta mora v **15 dneh** predlagati:

- dopolnitev preiskave ali
- vložiti obtožnico ali
- izjaviti, da odstopa od pregona.

Na predlog DT lahko senat podaljša ta rok. Če se preiskovalni sodnik ne strinja s predlogom DT o dopolnitvi preiskave, zahteva, da o tem odloči senat.

Če preiskava ni končana v **6 m**, mora preiskovalni sodnik obvestiti predsednika sodišča, zakaj preiskava še ni končana (predsednik ukrene vse potrebno, da se preiskava konča).

Oškodovanec kot tožilec in zasebni tožilec lahko od preiskovalnega sodnika zahtevata, naj opravi preiskavo oz. predlagata njeno dopolnitev. Med preiskavo mu lahko dajeta druge predloge. Ko sodnik spozna, da je preiskava končana, obvesti o tem oškodovanca kot tožilca oz. zasebnega tožilca in ga opozori, da mora v **15 dneh** vložiti obtožnico oz. zasebno tožbo – če tega ne bo storil, se šteje, da je odstopil od pregona in bo postopek ustavljen s sklepom.

Stranki in oškodovanec se lahko vselej obrnejo na predsednika sodišča (pred katerim teče postopek) in se pritožijo zaradi zavlačevanja postopka in drugih nepravilnosti med preiskavo.

Iz spisa, ki ga preiskovalni sodnik pošlje DT, mora s posebnim sklepom izločiti vse zapisnike o izpovedbah oseb (obdolženca, priče, izvedenca), na katere se po zakonu ne more opirati sodna odločba.

PREISKOVALNA DEJANJA

1. Hišna in osebna preiskava

HIŠNA PREISKAVA: Preiskava stanovanja in drugih prostorov obdolženca ali drugih oseb se sme opraviti, če je verjetno, da bo mogoče pri preiskavi:

- obdolženca prijeti ali
- da se bodo odkrili sledovi k.d. ali predmeti, ki so pomembni za k.p.

Preiskavo odredi sodišče z obrazloženo pisno odredbo. Odredba se pred začetkom preiskave izroči tistemu, pri/na katerem se bo opravila preiskava. Pri tem se ga pouči, da ima pravico obvestiti odvetnika, ki je lahko navzoč pri preiskavi (začetek preiskave se odloži do prihoda odvetnika, vendar največ za 2 uri). Pred začetkom preiskave se zahteva, naj prostovoljno izroči osebe oz. predmete, ki se iščejo. S preiskavo pa se lahko začne tudi brez poprejšnje izročitve odredbe in brez poprejšnje zahteve za izročitev osebe ali stvari, če se pričakuje oborožen odpor ali če je potrebno, da se preiskava opravi takoj in nepričakovano, ali če se opravi v javnih prostorih.

Praviloma se preiskava opravlja med 6. in 22. uro (izven tega časa tudi, če preiskovalni sodnik tako dovoli ali če imetnik stanovanja tako želi, če kdo kliče na pomoč, če se tako prime storilec k.d., ki je bil zasačen pri k.d., če je potrebno za varnost ljudi in premoženja...).

Zaklenjeni prostori, pohištvo ali druge stvari se odprejo s silo samo, če njihov imetnik ni navzoč ali če jih noče prostovoljno odpreti.

Navzoči: - **pravico biti navzoč** ima tisti, čigar stanovanje ali prostor se preiskuje ali njegov zastopnik
- **morata** biti navzoči 2 polnoletni priči

O vsaki preiskavi se napravi zapisnik. V njem se natančno opišejo predmeti in listine, ki se zasežejo (o zasegu se takoj izda potrdilo).

Če se pri preiskavi najdejo predmeti, ki niso v zvezi s k.d., zaradi katerega je bila odredjena preiskava, pač pa kažejo na drugo k.d., za katero se storilec preganja po uradni dolžnosti, se tudi ti opišejo v zapisniku in zasežejo (o zasegu se izda potrdilo). To se takoj sporoči DT, da začne kazenski pregon. Če DT spozna, da ni razloga za kaz. pregon in ne kakega drugega razloga, da bi se predmeti vzeli, se ti takoj vrnejo.

Brez odredbe sodišča: pooblaščene uradne osebe organa za notranje zadeve smejo tudi brez odredbe sodišča stopiti v tuje stanovanje in druge prostore in po potrebi opraviti preiskavo, če:

- imetnik stanovanja to želi,
- kdo kliče na pomoč,
- je treba, da se prime storilec k.d., ki je zasačen pri samem dejanju,
- je to potrebno za varnost ljudi in premoženja,
- je v tem prostoru kdo, ki ga je treba po odredbi pristojnega državnega organa priprejeti ali prisilno privedi ali se je zaradi pregona tja zatekel.

V tem primeru se ne napravi zapisnik, ampak se imetniku stanovanja izda potrdilo. Preiskava se lahko opravi tudi brez prič, če jih ni mogoče takoj najti in bi bilo nevarno odlašati.

OSEBNA PREISKAVA: opravijo jo pooblaščené uradne osebe organov za notranje zadeve, lahko brez odredbe in brez prič, ko:

- izvršujejo sklep o privedbi ali
- komu vzamejo prostost, če je podan sum, da ima ta orožje za napad ali sum, da bo odvrigel, skril ali uničil predmete, ki mu jih je treba vzeti kot dokazilo v k.p.

Kadar opravijo preiskavo brez odredbe, morajo o tem takoj podati poročilo preiskovalnemu sodniku (oz. DT, če postopek še ne teče).

Sodišče ne sme opreti svoje odločbe na dokaze, pridobljene v preiskavi, če:

- je bila preiskava opravljena brez pisne odredbe sodišča ali
- niso bile navzoče osebe, ki morajo biti navzoče (2 polnoletni prič) ali
- je bila opravljena v nasprotju z določbami o preiskavi pooblaščenih uradnih oseb organov za notranje zadeve brez odredbe

2. Zaseg predmetov

Predmeti, ki se morajo po KZ vzeti ali ki utegnejo biti dokazilo v k.p., se zasežejo in izročijo v hrambo sodišču ali se njihova hramba drugače zavaruje. Kdor ima take predmete, jih mora na zahtevo sodišča izročiti (drugače se ga lahko denarno kaznuje in če še vedno noče izročiti predmetov, se ga lahko zapre do izročitve ali do konca k.p., vendar največ 1 m). Za zasežene predmete se izda potrdilo.

Državni organi lahko odklonijo pregled ali izročitev svojih spisov in drugih listin, če menijo, da bi bila objava njihove vsebine škodljiva za splošne koristi. O tem dokončno odloči senat. Podjetja in druge pravne osebe lahko zahtevajo, da se ne objavijo podatki, ki se tičejo njihovega poslovanja.

Če se zasežejo spisi, ki se utegnejo uporabiti kot dokaz, se popišejo. Če to ni mogoče, se dajo v ovitek in zapečatijo.

Preiskovalni sodnik lahko odredi, da mu prometne organizacije (pošta...) izročijo pošiljke, naslovljene na obdolženca ali ki jih on pošilja (sodnik da potrdilo o prejemu), če so podane okoliščine, zaradi katerih se upravičeno pričakuje, da bodo te pošiljke dokaz v postopku. Pošiljke odpre preiskovalni sodnik v navzočnosti 2 prič (zapisnik). Če je koristno za postopek, se lahko vsebina pošiljke delno ali v celoti sporoči obdolžencu oz. naslovniku, pošiljka pa se mu lahko tudi izroči.

Zaseženi predmeti se vrnejo lastniku oz. imetniku, če se postopek ustavi in ni razlogov, da se vzamejo.

3. Ravnanje s sumljivimi stvarmi

Če se pri obdolžencu najde tuja stvar (ne ve se, čigava je), organ, ki vodi postopek, razglasi opis na deski sodišča I. st. (lastnika se pozove, da se zgleda v 1 letu od objave, sicer bo stvar prodana) Če se nihče ne zgleda, se izda sklep, da stvar postane last RS (denar od prodaje gre v proračun).

4. Zaslišanje obdolženca

Ko se obdolženec prvič zaslišuje, se ga vpraša za podatke (osebne in druge), nato se mu pove, katerega dejanja je obdolžen in podlago za obdolžitve. Omogočiti se mu mora, da se izjavi o vseh dejstvih in dokazih, ki ga obremenjujejo in navede tista, ki so mu v korist. Ni se dolžan zagovarjati in odgovarjati na vprašanja. Če se zagovarja, ni dolžan zoper sebe ali bližnje ničesar izpovedati ali priznati krivde. (5.čl.) Če se ne zagovarja oz. odgovarja na vprašanja, se mu pove, da si s tem lahko oteži zbiranje dokazov za svojo obrambo. Zaslišuje se ustno. Proti obdolžencu se ne smejo uporabiti sila, grožnja ali druga podobna sredstva (npr. zdravniški posegi, mamila...) za dosego izjave ali priznanja.

Obdolženec sme biti zaslišan brez zagovornika, če:

- a) se je izrecno odpovedal tej pravici, obramba pa ni obvezna
- b) je bil zagovornik obveščén, pa ni navzoč
- c) si zagovornika ni zagotovil v 24 urah od ure, ko je bil poučen o tej pravici, razen, če je obramba obvezna

Sodne odločbe ni mogoče opreti na izpovedbo obdolženca, če:

- so se proti njemu uporabili: sila, grožnja ali druga podobna sredstva,
- je bil v nasprotju z zakonom zaslišan brez zagovornika,
- če izjave obdolženca o navzočnosti zagovornika niso vpisane v zapisnik.

Vprašanja ne smejo biti taka, kot da je nekaj priznal (česar ni). V vprašanjih ne sme biti obseženo navodilo, kako je treba odgovoriti. Obdolženca se ne sme preslepiti za dosego izjave ali priznanja. Lahko se ga sooči s pričo ali drugim obdolžencem, če se njune izpovedbe ne ujemajo v pomembnih dejstvih. Če je obdolženec gluha, se vprašanja postavljajo pisno, če je nem, odgovarja pisno. Lahko se zasliši po tolmaču.

Kljub priznanju obdolženca mora sodišče (ki vodi postopek) zbrati še druge dokaze. Če je priznanje jasno in popolno in če je podprto tudi z drugimi dokazi, se nadaljnji dokazi zbirajo samo na predlog strank. (232.čl.)

5. Zasliševanje prič

Kdor je povabljen za pričo, se je dolžan odzvati vabilu in pričati (če ni v zakonu drugače določeno). V pisnem vabilu se navede tudi, da se vabi kot priča in opozorilo na posledice neopravičenega izostanka. Mladoletnik, ki še ni star 16 let, se vabi po starših oz. zakonskem zastopniku, razen če to ni mogoče, ker je treba hitro ravnati ali zaradi drugih okoliščin. Priče, ki se ne morejo odzvati vabilu (starost, bolezen, hude telesne hibe) se lahko zasliši v njihovem stanovanju.

Če v redu vabljen priča ne pride in ne opraviči svojega izostanka ali če se brez dovoljenja ali opravičenega razloga odstrani s kraja, kjer bi morala biti zaslišana, se lahko odredi, da se privede s silo, lahko pa se kaznuje z denarno kaznijo.

Kot priče se lahko zaslišijo: oškodovanec, oškodovanec kot tožilec, zasebni tožilec.

Kot priča ne sme biti zaslišan:

- kdor bi z izpovedbo prekršil dolžnost varovanja uradne ali vojaške tajnosti (dokler ga pristojni organ ne odveže te dolžnosti)
- zagovornik obdolženca o tem, kar mu je zaupal kot zagovorniku, razen če obdolženec to sam zahteva.

Pričevanja so oproščeni:

- obdolženčev zakonec oz. izvenzakonski partner
- obdolženčevi krvni sorodniki v ravni vrsti
- obdolženčevi sorodniki v stranski vrsti do vključno 3. kolena in sorodniki po svaštvu do vključno 2. kolena
- obdolženčev posvojenec in posvojitelj
- verski spovednik o tem, o čemer se mu je izpovedal obdolženec ali druga oseba
- odvetnik, zdravnik, socialni delavec, psiholog ali druga oseba o dejstvih, za katera je zvedel pri opravljanju poklica – če velja dolžnost ohraniti kot tajnost to, kar je zvedel pri opravljanju poklica.

Te osebe je sodišče dolžno poučiti, da jim ni treba pričati → vsakokrat preden se jih zasliši ali takoj ko zve za njihovo razmerje do obdolženca. Pouk in odgovor se vpišeta v zapisnik.

Mladoljetne osebe, ki glede na svojo starost in duševno razvitost ne more razumeti pomena pravice, da ni dolžna pričati, ni dovoljeno zaslišati kot priče, razen če to zahteva sam obdolženec. (236/3 čl.)

Sodišče ne sme opreti svoje odločbe na izpovedbo nekoga, ki je bil zaslišan kot priča, če:

- a) ne bi smel biti zaslišan kot priča;
- b) ki ni bil dolžan pričati in o tem ni bil poučen ali se ni izrecno odpovedal tej pravici ali pouk in odpoved pričevanju nista zapisana v zapisnik;
- c) je bil zaslišan mladoletnik, ki ni mogel razumeti pomena pravice, da ni dolžna pričati;
- d) če je bila izpovedba priče izsiljena s silo, grožnjo ali kakšnim drugim podobnim prepovedanim sredstvom.

Priča ni dolžna odgovarjati na posamezna vprašanja, če je verjetno, da bi s tem spravila sebe ali svojega bližnjega sorodnika v hudo sramoto, znatno materialno škodo ali v kazenski pregon. (238.čl.)

Priče se zaslišujejo vsaka zase in brez navzočnosti drugih prič. Odgovarjajo ustno. Pričo je treba najprej opomniti, da je dolžna govoriti resnico in da ne sme ničesar zamolčati, nato pa jo opozoriti, da kriva izpovedba pomeni kaznivo dejanje. Opozoriti jo je treba tudi, da ni dolžna odgovarjati na posamezna vprašanja (glej zgoraj) in to opozorilo vpisati v zapisnik. Pri zasliševanju ni dovoljeno slepiti priče in ne postavljati vprašanj, v katerih je obseženo navodilo, kako naj odgovori. Vselej jo je treba vprašati, od kod ve to, o čemer pričča.

Priče se sme soočiti, če se njihove izpovedbe ne ujemajo glede pomembnih dejstev (hkrati se sme soočiti samo 2 priči). Če se kot priča zaslišuje oškodovanec, ga je treba vprašati, ali želi v k.p. uveljavljati premoženjskopравни zahtevek.

Če priča noče pričati (tudi ko je bila opozorjena na posledice), se lahko kaznuje z denarno kaznijo. Če tudi potem noče pričati, se sme zapreti (dokler ni pri volji pričati in dokler njeno pričanje ne postane nepotrebno ali dokler se k.p. ne konča, vendar največ 1 m). Senat odloča o pritožbi zoper sklep, s katerim je bila izrečena denarna kazen ali odrejen zapor. Pritožba zoper sklep o zaporu ne zadrži njegove izvršitve. Vojaške osebe in pripadniki policije se ne smejo zapreti → obvesti se njihovo pristojno poveljstvo, da niso hotele pričati.

SKRITA IDENTITETA PRIČE

Razkritje identitete priče ni dopustno, če:

- bi z razkritjem nastala utemeljena nevarnost za njeno življenje ali njenega bližnjega sorodnika,
- je priča neposredni izvajalec (= organi za notranje zadeve) ukrepov (npr. nadzor telekomunikacij s prisluškovanjem in snemanjem, kontrola pošiljk) po ZKP in Zakonu o policiji, ki ga pristojni organ odveže dolžnosti varovanja uradne tajnosti.

Podatki o taki priči se takoj po identifikaciji in pred zaslišanjem priče izločijo iz spisa in hranijo kot uradna tajnost. Pregled in uporaba sta dopustna samo v postopku odločanja o pritožbi zoper sklep, s katerim preiskovalni sodnik zagotovi določeni priči anonimnost. Na predlog DT, priče ali po uradni dolžnosti preiskovalni sodnik izda poseben sklep, s katerim določeni priči zagotovi anonimnost (sklep ne sme vsebovati podatkov, ki bi razkrile identiteto priče). Zaslišanje take priče se opravi s pomočjo tehničnih sredstev (zaščitna stena, naprava za popačenje glasu, prenos zvoka iz posebnega prostora, druga zaščitna sredstva). Preiskovalni sodnik prepove vsa vprašanja, pri katerih bi lahko odgovori nanje privedli do razkritja identitete priče.

6. Oglad

Opravi se, kadar je potrebno neposredno opazovanje za ugotovitev ali razjasnitev kakšnega pomembnega dejstva v postopku.

Organ, ki vodi postopek, lahko odredi **rekonstrukcijo dogodka** tako, da se ponovijo dejanja ali situacije v razmerah, v katerih se je po izvedenih dokazih pripetil dogodek (→ da se preverijo izvedeni dokazi ali ugotovijo dejstva, pomembna za razjasnitev stvari).

Organ, ki opravlja ogled ali rekonstrukcijo dogodka, lahko zahteva pomoč strokovnjaka kriminalistično-tehnične, prometne ali druge stroke (ki po potrebi tudi išče, zavaruje ali opisuje sledove, opravi potrebna merjenja in snemanja, napravi skice ali zbere druge podatke). Na ogled ali rekonstrukcijo dogodka se lahko povabi izvedenec, če bo to koristno za izvid in mnenje.

7. Izvedenstvo

Kadar je za ugotovitev ali presojo kakšnega pomembnega dejstva potrebno dobiti izvid in mnenje, ga podajo izvedenci (imajo potrebno strokovno znanje). Izvedenstvo s pisno odredbo odredi organ, ki vodi postopek (vroči se tudi strankam). Izvedensko delo lahko opravi strokoven zavod ali organ (njegov strokovnjaki).

Kdor je povabljen kot izvedenec, se je dolžan odzvati vabilu in podati svoj izvid in mnenje. Če v redu vabljeni izvedenec ne pride in ne opraviči svojega izostanka ali če noče opraviti izvedenskega dela, se sme kaznovati z denarno kaznijo. Če ne pride, se sme prisilno privedi.

Za izvedenca se ne sme postaviti osebe, ki:

- ne sme biti zaslišana kot priča,
- je oproščena dolžnosti pričevanja
- proti kateri je bilo storjeno k.d.

Če je bila taka oseba postavljena za izvedenca, se sodna odločba ne sme opirati na njen izvid in mnenje.

Za **izločitev izvedencev** se uporabljajo določbe o izločitvi sodnikov oz. sodnikov porotnikov (39.čl.), poleg tega pa je razlog za izločitev izvedenca podan tudi glede oseb, ki so skupaj z obdolžencem ali oškodovancem v delovnem razmerju pri istem delodajalcu, kot tudi glede oseb, ki so v delovnem razmerju pri oškodovancu ali obdolžencu.

Praviloma se za izvedenca ne vzame osebe, ki je bila zaslišana kot priča.

Izvedenca je treba posebej opozoriti, da pomeni kriva izpovedba kaznivo dejanje. Od njega se sme zahtevati, da pred začetkom svojega dela priseže. Do glavne obravnave lahko priseže samo pred sodiščem (če bo zadržan in ne bo mogel priti na glavno obravnavo). Stalni zapriseženi izvedenec se pred začetkom svojega dela samo opomni na dano prisego.

Izvedencu se smejo dajati pojasnila in dovoliti pregled spisov. Izvid in mnenje izvedenca se takoj vpišeta v zapisnik. Lahko se mu dovoli, da poda svoj pisni izvid oz. mnenje pozneje v roku, ki ga določi organ, pred katerim teče postopek.

IZVEDENSKA DEJANJA

- **Pregled in raztelesenje trupla:** se opravi vselej, kadar je pri smrtnem primeru podan sum ali je očitno, da je bila smrt povzročena s k.d. ali da je v zvezi z izvršitvijo k.d. Če je truplo že pokopano, se odredi izkop (da se pregleda in raztelesi). Pregled in raztelesenje trupla opravi zdravnik (po možnosti iz sodnomedicinske stroke), izvedensko delo pa vodi preiskovalni sodnik, ki v zapisnik vnese izvid in mnenje izvedencev. V svojem mnenju morajo izvedenci navesti zlasti neposreden vzrok smrti, kaj ga je sprožilo in kdaj je nastopila smrt.
- Pri **telesnih poškodbah** izvedenec pregleda poškodovanca. Če to ni mogoče ali ni potrebno, izvedenec opravi svoje delo na podlagi medicinske dokumentacije ali drugih podatkov v spisih.
- **Psihiatrični pregled obdolženca** se odredi, če je podan sum, da je pri njem izključena ali zmanjšana prištevnost zaradi trajne ali začasne duševne bolezni, začasne duševne motnje ali duševne zaostalosti ali kakšne druge trajne in hude duševne motenosti.
- Če je po mnenju izvedencev potrebno daljše opazovanje, se obdolženec pošlje na **opazovanje v ustrezen zdravstveni zavod** (sklep izda preiskovalni sodnik, pritožba ne zadrži izvršitve). Če nima zagovornika, ga je treba postaviti po uradni dolžnosti ob izdaji sklepa o opazovanju. Opazovanje ne sme trajati dalj, kot je rok za pripor. Čas, ki ga obdolženec prebije v zavodu, se mu všteje v pripor oz. morebitno kazen.
- **Telesni pregled obdolženca** se opravi tudi brez njegove privolitve, če je treba dognati dejstva, ki so pomembna za k.p. **Telesni pregled drugih oseb** se sme opraviti brez njihove privolitve samo, če je treba dognati, ali je na njihovem telesu določena sled ali posledica k.d. **Odvzem krvi in druga zdravniška dejanja** (zaradi analize in ugotovitve drugih dejstev, pomembnih za k.p.) se smejo opraviti tudi brez privolitve tistega, ki se pregleda, razen, če bi zaradi tega nastala škoda za njegovo zdravje.
- Izvedenski pregled poslovnih knjig.

III. OBTOŽNI POSTOPEK (OBTOŽEVANJE)

Obtožni postopek je stadij k.p., ki se začne z vložitvijo obtožbe. V rednem k.p. se obtožba običajno vloži po opravljeni preiskavi (izjemoma jo lahko DT vloži brez preiskave). Sojenja ni mogoče opraviti brez obtožbe.

Postopek pred sodiščem sme teči samo na podlagi **obtožnice** DT oz. oškodovanca kot tožilca – ko je končana preiskava ali kadar se brez preiskave lahko vloži obtožnica.

Določbe o obtožnici in o ugovoru zoper obtožnico se smiselno uporabljajo tudi za zasebno tožbo, če se ta vloži za k.d. iz pristojnosti okrožnega sodišča.

OBTOŽBA: je akt upravičenega tožilca, ki vsebuje predlog sodišču, da zoper določeno osebo zaradi določenega k.d. opravi gl. obravnavo in izda sodbo. Obtožba določi okvir bodoče sodbe, ki se sme nanašati samo na osebo, ki je obtožena in samo na dejanje, ki je v obtožbi opisano (identiteta obtožbe in sodbe).

Obtožba se praviloma vlaga v pisni obliki (oškodovanec jo lahko poda ustno na sodni zapisnik). Sprememba in razširitev obtožbe na gl. obravnavi se lahko opravi ustno → besedilo k.d. se zapiše v zapisnik o gl. obravnavi. Tožilec pa sme predlagati, da se gl. obravnavo preloži zaradi priprave nove obtožbe v pisni obliki. V ustni obliki se obtožba lahko poda na gl. obravnavi zoper drugo osebo, če ta med zasedanjem na gl. obravnavi stori k.d.

OBTOŽNI AKTI: 1. *obtožnica* DT ali subsidiarnega tožilca (redni postopek)
2. *obtožni predlog* DT ali subsidiarnega tožilca (skrajšani postopek)
3. *zasebna tožba* (redni ali skrajšani postopek)
4. *predlog DT za izrek vzgojnega ukrepa* (postopek zoper mladoletnike)

Preizkus (kontrola) obtožbe: je dejavnost sodišča, ki obsega 2 različna preizkusa:

1. *formalni preizkus* – pregled, ali vsebuje obtožba z zakonom predpisane vsebinske dele
2. *materialni preizkus* – (preizkus utemeljenosti obtožbe) ocena, ali je zadosti dokazov, da se lahko obdolženec postavi pred sodišče zaradi sojenja.

	<i>formalni preizkus obtožnice</i>	<i>materialni preizkus obtožnice</i>
REDNI POSTOPEK	– vedno po uradni dolžnosti	– na vloženi ugovor obdolženca oz. njegovega zagovornika ali – na zahtevo predsednika senata (pred katerim naj bo gl. obravnava)
SKRAJŠANI POSTOPEK	– kontrola obtožnice je vedno obvezna (opravi jo predsednik senata)	

Sprememba in razširitev obtožbe: na gl. obravnavi. Tožilec obtožbo:

- a) **spremeni** → če se na gl. obravnavi na podlagi izvedenih dokazov ugotovi drugačno dejansko stanje od tistega, na katerem sloni obtožba. V tem primeru lahko tožilec spremeni dejanski opis k.d. in ga prilagodi novemu dejanskemu stanju. Opis dejanja pa sme spremeniti le v okviru istega historičnega dogodka in v k.d. iste vrste (npr. tatvino v veliko tatvino ali rop in obratno).
- a) **razširi** → če obtoženec med zasedanjem na gl. obravnavi stori k.d. ali če se šele na gl. obravnavi odkrije kakšno prej storjeno k.d. obtoženca.

Za sestavo nove obtožnice ali pripravno nove obrambe sme sodišče prekiniti gl. obravnavo.

O B T O Ž N I C A

Ko je končana preiskava ali ko se vloži neposredna obtožnica (brez preiskave), sme teči postopek pred sodiščem samo na podlagi obtožnice DT oz. oškodovanca kot tožilca. Določbe o obtožnici in o ugovoru zoper obtožnico se smiselno uporabljajo tudi za zasebno tožbo, če se ta vloži za k.d. iz pristojnosti okrožnega sodišča. (268. čl.)

Obtožnica je obtožni akt rednega k.p. → pismeni predlog tožilca (sestavljen po zakonu), da naj se zoper določeno osebo zaradi določenega k.d. opravi gl. obravnava in ta oseba obsodi. Razlikujemo 2 vrsti obtožnice:

- a) obtožnico, ki se vloži po opravljeni preiskavi
- b) obtožnico, ki se vloži brez preiskave – neposredna obtožnica

NEPOSREDNA OBTOŽNICA (170. čl.)

- a) Preiskovalni sodnik lahko da soglasje k predlogu DT, naj se ne opravi preiskava, če dajejo zbrani podatki (ki se nanašajo na k.d. in storilca) dovolj podlage za vložitev obtožnice. Soglasje sme dati samo, če je pred tem zaslišal tistega, zoper katerega naj bo vložena obtožnica. Rok za vložitev obtožnice: 8 dni (na zahtevo DT ga senat lahko podaljša). Predlog lahko DT poda tudi po vložitvi zahteve za preiskavo (dokler ni izdan sklep o preiskavi). Če preiskovalni sodnik meni, da ni pogojev za vložitev obtožnice brez preiskave, ravna, kot bi bila zahtevana preiskava. Te obtožnice so v praksi zelo redke.
- b) za k.d., za katera je predpisana kazen zavora **do 5 let**, sme DT vložiti neposredno obtožnico tudi brez preiskave, če meni, da dajejo zbrani podatki dovolj podlage za obtožbo.

Obe varianti sta torej fakultativni in mora iniciativa zanju izhajati od tožilca. Določbe se uporabljajo tudi, ko kaz. pregon zahtevata oškodovanec kot tožilec ali zasebni tožilec (vendar se 8 dnevni rok za vložitev obtožnice ne more podaljšati).

VSEBINA OBTOŽNICE

Po zakonu mora obtožnica vsebovati določene podatke (ne glede na to, za kakšno obtožnico gre):

- 1) **osebni podatki obdolženca** → poznavanje osebnosti obdolženca + njegovih družinskih, premoženjskih in drugih razmer je potrebno, da lahko sodišče pravilno presodi njegovo dejanje in da se lahko uveljavi eno od temeljnih načel kaz. politike – individualizacija kaz. sankcije.
- 2) **opis dejanja** → (dejanski ali materialni temelj obtožnice) je najvažnejši del obtožnice, saj sestavlja okvir, ki ga sodišče v obsodbi ne sme prekoračiti, mora pa ga rešiti v celoti. Opis dejanja po obtožnici in opis dejanja v izreku sodbe se morata skladati. (Iz opisa dejanja izhajajo zakoniti znaki k.d., čas in kraj storitve k.d., predmet, na katerem je bilo storjeno, sredstvo, s katerim je bilo storjeno k.d. in druge okoliščine, ki so potrebne, da se k.d. kar najbolj natančno določi).

- 3) **zakonita označba (pravna kvalifikacija) k.d.** z navedbo določb KZ, ki naj se po predlogu tožilca uporabijo (pravna kvalifikacija za sodišče ni obvezna).
- 4) **označba sodišča**, pred katerim naj bo gl. obravnava.
- 5) **predlog, kateri dokazi** naj se izvedejo na gl. obravnavi, z navedbo prič, izvedencev, spisov (ki naj se preberejo) in predmetov za dokazovanje.
- 6) **obrazložitev** → v njej se opiše dejansko stanje in navedejo dokazi, s katerimi se ugotavljajo odločilne okoliščine, obsežene v opisu dejanja. V obrazložitvi je treba navesti obdolženčev zagovor in stališče tožilca o navedbah obrambe.

Obtožnica obsega:

1. ime in osebne podatke obdolženca + podatke o tem, ali je (bil) v priporu
2. opis dejanja, iz katerega izhajajo zakonski znaki kaznivega dejanja + čas, kraj storitve in druge okoliščine za čim bolj natančno označitev k.d.
3. zakonsko označbo k.d. z navedbo določb KZ, ki naj se po predlogu tožilca uporabijo
4. označbo sodišča, pred katerim naj bo glavna obravnava
5. predlagani dokazi, navedba prič, izvedencev, spisov, dokaznih predmetov
6. obrazložitev, v kateri se opiše stanje stvari, navedejo dokazi (s katerimi se ugotavljajo odločilna dejstva), navede zagovor obdolženca in stališče tožilca o navedbah obrambe

Če je obdolženec na prostosti, se sme v obtožnici predlagati, naj se odredi pripor (in obratno: če je v priporu, se lahko predlaga, naj se izpusti) → o tem odloči senat takoj (najpozneje pa v 48 urah). Če je obdolženec v priporu in v obtožnici ni predlagano, naj se izpusti, senat po uradni dolžnosti v 3 dneh po prejemu obtožnice preizkusi, ali so še dani razlogi za pripor in izda sklep o podaljšanju ali odpravi pripora (pritožba ne zadrži izvršitve).

Z isto obtožnico se lahko zajame več k.d. ali več obdolžencev → samo če so podani zakonski pogoji, da se lahko izvede enoten postopek in izda ena sama sodba (udeleženci, medsebojna zveza kaznivih dejanj in isti dokazi).

FORMALNI PREIZKUS OBTOŽNICE

Obtožnica se pošlje sodišču (v toliko izvodih, kolikor je obtožencev in zagovornikov + en izvod za sodišče). Takoj po prejemu obtožnice preizkusi predsednik senata (pred katerim naj bo gl. obravnava), ali je sestavljena po predpisih (= ali vsebuje vse obvezne sestavine, *formalni preizkus*). Če spozna, da ni sestavljena po predpisih, jo vrne tožilcu, da jo v 3 dneh popravi (ta rok lahko podaljša senat na tožilčevo zahtevo iz opravičenih razlogov). Če oškodovanec kot tožilec ali zasebni tožilec zamudi ta rok, se šteje, da je odstopil od pregona in se postopek ustavi.

Če je oškodovanec kot tožilec ali zasebni tožilec vložil obtožnico brez preiskave (v nasprotju s 170/1+2 čl. ZKP) za k.d., za katero je predpisana kazen zapora nad 5 let, se šteje, da je podal zahtevo za preiskavo (zoper sklep senata je dovoljena pritožba).

Vročitev obtožnice obdolžencu: Obtožnica se brez odlašanja vroči obdolžencu, ki je na prostosti (če je priprt, pa v 24 urah po prejemu). Če je v obtožnici predlagano, naj se obdolženec pripre in izda senat sklep o priporu – se mu obtožnica vroči skupaj s tem sklepom.

Ugovor zoper obtožnico: Obdolženec ima pravico v 8. dneh po vročitvi podati ugovor zoper obtožnico (ob vročitvi ga o tem pouči sodišče). Ugovor sme brez posebnega pooblastila podati tudi zagovornik obdolženca, vendar ne proti njegovi volji. Predsednik senata ugovor skupaj s spisi predloži senatu, ki odloči o ugovoru. Pred odločitvijo se izvod ugovora pošlje tožilcu, ki lahko v 3 dneh po prejemu poda odgovor.

Predsednik senata s sklepom **zavrže**: - prepozen ugovor
- ugovor, ki ga poda neupravičena oseba

Obdolženec se lahko odpove pravici do ugovora zoper obtožnico.

MATERIALNI PREIZKUS OBTOŽNICE

Če senat ne zavrže ugovora kot prepoznega ali nedovoljenega, preizkusi obtožnico. Če senat ob ugovoru spozna, da so napake ali pomanjkljivosti v obtožnici ali v samem postopku ali da je potrebna boljša razjasnitev stanja stvari (da bi se mogla preizkusiti utemeljenost obtožnice) → vrne obtožnico, da se pomanjkljivosti odpravijo ali da se preiskava dopolni oz. opravi. Tožilec mora v 3 dneh od sporočitve odločbe senata predložiti popravljeno obtožnico ali zahtevati preiskavo oz. njeno dopolnitev. Na zahtevo tožilca sme senat ta rok podaljšati iz opravičenih razlogov. Če oškodovanec kot tožilec ali zasebni tožilec zamudi rok, se šteje, da je odstopil od pregona, postopek pa se ustavi. Če rok zamudi DT, mora o razlogih obvestiti višjega DT.

Če senat ugotovi, da so v spisih zapiski ali obvestila (izpovedba obdolženca, priče, izvedenca), na katere se po zakonu ne more opirati sodna odločba (83.čl.) → izda sklep o njihovi izločitvi iz spisov (zoper sklep je dovoljena posebna pritožba). Po pravnomočnosti sklepa predsednik senata (= senat iz 25.čl.: 3 sodniki okrožnega sodišča, odločajo izven gl. obravnave) poskrbi, da se izločeni zapiski in obvestila zaprejo v poseben ovitek in izročijo preiskovalnemu sodniku, da jih shrani ločeno od drugih spisov. Ni jih dovoljeno pregledovati in ne uporabiti v postopku. Nato zadevo pošlje predsedniku senata, ki razpiše gl. obravnavo.

----- (277.čl.):

Ko senat odloča o ugovoru zoper obtožnico, odloči, da se **obtožba ne dopusti in se kazenski postopek ustavi**, če ugotovi, da:

1. dejanje, ki je predmet obtožbe, ni k.d.;
2. so podane okoliščine, ki izključujejo kaz. odgovornost in da ni razlogov za uporabo varnostnih ukrepov;
3. je kaz. pregon zastaran, ali je dejanje obseženo z amnestijo ali pomilostitvijo, ali če so podane druge okoliščine, ki izključujejo pregon;
4. ni zadosti dokazov, da bi bil obdolženec utemeljeno sumljiv dejanja, ki je predmet obtožbe.

Senat s sklepom **zavrže obtožnico**, če ugotovi, da:

- ni zahteve upravičenega tožilca ali
- ni potrebnega predloga ali dovoljenja za pregon ali
- so podane druge okoliščine, ki začasno preprečujejo pregon.

Zoper odločbo se lahko pritožita: tožilec in oškodovanec.

Če je obdolženec več in so samo nekateri podali ugovor zoper obtožnico (drugi pa ne) in obstajajo razlogi, da se obtožba ne dopusti ali da se obtožnica zavrže, senat ravna tako, kot da so vsi podali ugovor.

Če se je zoper sklep senata pritožil samo oškodovanec in se pritožbi ugodi, se šteje, da je oškodovanec s pritožbo prevzel pregon. (283/2.čl.)

1) preizkus zaradi ugovora: obtoženec in njegov zagovornik imata pravico pri sodišču vložiti ugovor zoper obtožnico v 8 dneh po njeni vročitvi. Zagovornik lahko ugovor poda brez posebnega pooblastila obdolženca, vendar ne proti njegovi volji. Zakon ne predpisuje posebne vsebine za ugovor (zadostuje pravočasna pismena ali ustna izjava na zapisnik, da se obtožnici ugovarja). Ugovor, ki je prepozen ali ga je podala neupravičena oseba, zavrže s sklepom predsednik senata (o pritožbi zoper sklep odloča izvenrazpravni senat).

Če predsednik senata ne zavrže ugovora, ga skupaj s spisom zadeve predloži izvenrazpravnemu senatu, ki o njem odloči na svoji seji: (276.čl.)

- a) **obtožnico vrne tožilcu**, ker ima formalne napake ali pomanjkljivosti ali je treba bolj razjasniti stanje stvari (raziskati odločilne okoliščine), da bi se mogla preizkusiti utemeljenost obtožnice – v tem primeru od tožilca zahteva, da v 3 dneh popravi obtožnico ali zahteva preiskavo oz. njeno dopolnitev. Iz opravičenih razlogov lahko senat na zahtevo tožilca podaljša ta rok. Če rok zamudijo:
  - oškodovanec kot tožilec ali zasebni tožilec → se šteje, da je odstopil od pregona, postopek pa se ustavi;
  - DT → mora o razlogih obvestiti višjega DT.
- b) **sprejme ugovor** → obtožbe ne dopusti in postopek ustavi, če ugotovi, da:
  - dejanje ni k.d.;
  - so podane okoliščine, ki izključujejo kaz. odgovornost ali kaz. pregon;
  - ni zahteve upravičenega tožilca ali dovoljenja pristojnega organa (kadar je to potrebno);
  - ni zadosti dokazov, da bi bil obdolženec utemeljeno sumljiv dejanja, ki je predmet obtožbe.
- c) **zavrne ugovor** kot neutemeljen, če ugotovi, da je obtožnica utemeljena.

Če senat spozna, da je za k.d. (ki je predmet obtožbe) pristojno kakšno drugo sodišče, se s sklepom izreče za nepristojno in po pravnomočnosti sklepa pošlje zadevo pristojnemu sodišču. Zoper ta sklep je dovoljena pritožba. Zoper odločbo senata, s katero je bil postopek ustavljen (gl. 277.čl.), je dovoljena pritožba (= tožilec, oškodovanec). Zoper druge odločbe, ki jih izda senat v zvezi z ugovorom zoper obtožnico, pa ni pritožbe.

Reševanje ugovora se ne dotika bistva obtožbe in ne prejudicira poznejšega postopka na gl. obravnavi. Vloga izvenrazpravnega senata je drugačna od vloge senata, ki sodi. Izvenrazpravni senat ne ocenjuje dokazov, da bi ugotovil krivdo/nekrevdo obdolženca ali da bi sprejel/zavrnil tožilčev zahtevek v obtožnici. Ta senat ocenjuje le, ali je podana verjetnost krivde oz. ali je zbrani material zadosten, da se opravi sojenje, na katerem se bo o stvari dokončno razpravljalo in odločilo s sodbo. Odločitev izvenrazpravnega senata torej nikoli ne pomeni sodbe o stvari, ker njegova naloga ni sojenje, temveč kontrola obtožnice, da se preprečijo kaz. procesi, ki niso dovolj upravičeni.

2) preizkus na zahtevo predsednika senata: (284.čl.) če ugovor zoper obtožnico ni bil vložen ali je bil zavržen, sme izvenrazpravni senat na zahtevo predsednika senata (pred katerim naj bo gl. obravnava), odločiti o vsakem vprašanju, o katerem se na podlagi ZKP odloča v zvezi z ugovorom. (tak preizkus sme predsednik senata zahtevati tudi, če sta oškodovanec kot tožilec in zasebni tožilec vložila obtožni akt brez preiskave za k.d. do 5 let zapora - PREVERI) To pravico ima predsednik senata predvsem zato, ker ima tožilec široke možnosti za vlaganje neposrednih obtožnic zgolj na podlagi gradiva iz predkazenskega postopka. Če ti podatki ne bi zadoščali za izvedbo gl. obravnave, jih je treba dopolniti s preiskavo, vendar samo z odločitvijo izvenrazpravnega senata. Zahtevo lahko predsednik senata poda le do določitve gl. obravnave – najkasneje pa v 2 mesecih od prejema obtožnice pri sodišču. Izvenrazpravnemu senatu lahko predlaga, da odloči o kateremkoli vprašanju, o katerem se odloča v zvezi z ugovorom zoper obtožnico → postopek izvenrazpravnega senata je torej analogen (podoben) postopku, ki ga opravljata senat ob ugovoru zoper obtožnico in torej lahko sprejme enake odločitve (že navedene).

P R A V N O M O Č N O S T O B T O Ž N I C E !

Obtožni postopek se konča, ko postane obtožnica pravnomočna (in k.p. preide v stadij gl. obravnave z izdajo sodbe). Pravnomočna postane v različnih primerih in ob različnih trenutkih:

1. če je bil vložen ugovor ⇨ z dnem, ko je izvenrazpravni senat zavrnil ugovor kot neutemeljen;
2. če je predsednik senata podal zahtevo za preizkus obtožnice ⇨ z dnem, ko izvenrazpravni senat odloči, da se strinja z obtožnico;
3. če ugovor zoper obtožnico ni bil vložen ali je zavržen ⇨ z dnem, ko je senat (na zahtevo predsednika senata) odločil, da se z obtožnico strinja; če pa take zahteve ni bilo, pa z dnem, jo je predsednik senata odredil gl. obravnavo, oz. če je še ni določil – ko poteče rok 2 mesecev, odkar je bila pri sodišču vložena obtožnica.

Ko postane obtožnica pravnomočna, nastopijo v k.p. pomembne posledice (npr. sodišče je dolžno opraviti gl. obravnavo in izdati sodbo, stranki pa ne moreta več izpodbijati krajevne pristojnosti). Če je v kakšnih zakonih določeno, da ima uvedba k.p. za posledico omejitve posameznih pravic za tistega, zoper katerega teče k.p., nastopijo te omejitve s pravnomočnostjo obtožnice (npr. odvzem potne listine, odstranitev z dela).

Obtožnica postane pravnomočna: (285.čl.)

1. z dnem, ko je ugovor zavržen;
2. če ugovor ni bil vložen ali je bil zavržen → z dnem, ko je senat, ki je obravnaval zahtevo predsednika senata odločil, da se z obtožnico strinja;
3. če take zahteve ni bilo → z dnem, ko je predsednik senata določil glavno obravnavo oz. ko je potekel rok (2 m od prejema obtožnice pri sodišču)

IV. GLAVNA OBRAVNAVA S SODBO

1/ PRIPRAVA NA GLAVNO OBRAVNAVO ⇒ vmesni postopek

Postopek za pripravo gl. obravnave imenujemo tudi vmesni postopek, ker je uvrščen med pravnomočnostjo obtožnice in med gl. obravnavo samo. Obsega procesna opravila sodišča in strank, ki so potrebna, da se zagotovi pravilen potek gl. obravnave.

Vmesni postopek opravi predsednik senata, pred katerim bo gl. obravnava (sodeči senat). Predsednik senata začne pripravljati gl. obravnavo, ko postane obtožnica pravnomočna. Dejanja:

- odreditev dneva, ure in kraja gl. obravnave → praviloma na sedežu sodišča v sodnem poslopju, v posameznih primerih lahko v drugem poslopju, izjemoma v drugem kraju na območju pristojnega sodišča, če to na obrazložen predlog predsednika sodišča dovoli predsednik višjega sodišča. Gl. obravnavo določi najkasneje v 2 mesecih od prejema obtožnice pri sodišču; če pa je bila podana njegova zahteva, naj senat odloči o kakem vprašanju v zvezi z ugovorom zoper obtožnico (če ugovor ni bil vložen ali je bil zavržen), pa takoj, ko jo je glede na odločbo senata mogoče določiti.
- vabljenje oseb na gl. obravnavo → obdolženec in njegov zagovornik, tožilec, oškodovanec, njihovi zakoniti zastopniki in pooblaščenec ter tolmač. Povabijo se tudi priče in izvedenci, ki sta jih predlagala: tožilec (v obtožnici) in obdolženec (v ugovoru zoper obtožnico), razen tistih, za katere predsednik senata misli, da njihovo zaslišanje na gl. obravnavi ni potrebno.
  - ⇒ Obtožencu se mora vabilo na gl. obravnavo vročiti tako, da mu ostane med vročitvijo in dnevom gl. obravnave dovolj časa za pripravo obrambe, najmanj pa 8 dni (ta rok se lahko skrajša na zahtevo obtoženca ali tožilca s privolitvijo obtoženca). V vabilu se ga opozori, da se bo gl. obravnava opravila tudi v njegovi nenavzočnosti, če bodo za to podani zakonski pogoji (= v redu vabljen, ni nujna navzočnost, bil že zaslišan, navzoč je zagovornik) + se ga opozori, da se bo štel, da se je odpovedal pravici do pritožbe, če najkasneje v 8. dneh od dneva razglasitve sodbe ne bo napovedal pritožbe.
  - ⇒ Oškodovancu, ki ni povabljen kot priča, se v vabilu sporoči, da se bo gl. obravnava opravila tudi brez njega in da bo prebrana njegova izjava o premoženjskem zahtevku. Če ne pride, se bo štel, da ne namerava nadaljevati pregona, če bi DT umaknil obtožbo.
  - ⇒ Oškodovanec kot tožilec in zasebni tožilec se opozorita, da se bo v primeru, če ne prideta, štel, da sta umaknila obtožbo.
  - ⇒ obtoženec, priča in izvedenec se opozorijo na posledice, če ne pridejo na gl. obravnavo.
- odreditev nadomestnega sodnika → če kaže, da bo gl. obravnava trajala daljši čas, lahko zahteva predsednik senata od predsednika sodišča, naj določi 1 ali 2 sodnika oz. sodnika porotnika, ki morata biti navzoča na gl. obravnavi, da lahko pozneje nadomestita člane senata, ki bi bili zadržani (npr. če bi zboleli). S tem je zadoščeno načelu neposrednosti in ni potrebno začeti nove gl. obravnave zaradi spremembe senata (kar bi bilo sicer obvezno).
- odločanje o dokaznih predlogih strank in oškodovanca → stranke in oškodovanec lahko tudi po razpisu gl. obravnave zahtevajo, da se na obravnavo povabijo nove priče in izvedenci ali priskrbijo novi dokazi. Stranke morajo v svoji obrazloženi zahtevi navesti dejstva, ki naj se dokažejo in s katerimi od predlaganih dokazil. Če predsednik senata zavrne dokazni predlog, se sme ponoviti med gl. obravnavo. Če ugotovi, da so v spisu zapisniki in obvestila, ki se ne smejo uporabiti kot dokaz, jih mora s sklepom izločiti že pred razpisom gl. obravnave in izročiti preiskovalnemu sodniku. Tožilec in obtoženec lahko na gl. obravnavi ponovita predloge, ki jim predsednik senata ni ugodil.
- zagotovitev dokazov za gl. obravnavo brez predloga strank → že v vmesnem postopku je aktivnost strank združena z aktivnostjo sodišča. Predsednik senata sme tudi brez predloga strank odrediti, naj se za gl. obravnavo priskrbijo novi dokazi (inkvizicijska maksima) – o odločbi se obvestijo stranke pred začetkom gl. obravnave (da lahko podajo morebitne nadaljnje predloge).

- anticipirano sprejemanje dokazov → tako kot v preiskavi, se tudi v vmesnem postopku lahko sprejmejo dokončni dokazi (taki, ki se ne dajo ponoviti) in se na gl. obravnavi uporabijo samo tako, da se preberejo zapisniki o njihovi izvedbi. Če kakšna priča ali izvedenec, ki je vabljen na gl. obravnavo, nanjo ne bo mogel priti (dolgotrajna bolezen ali druge ovire), se sme zaslišati tam kjer je (zasliši in po potrebi zapriseže ga predsednik senata ali sodnik, ki je član senata ali sodnik sodišča, na katerega območju priča ali izvedenec živi). O času in kraju zaslišanja se obvestijo stranke (če je to mogoče glede na nujnost postopka), ki smejo biti navzoče in postavljati vprašanja zaslišancu. Če je obtoženec v priporu, predsednik senata odloči, ali je potrebna njegova navzočnost pri zaslišanju (prič, izvedencev).
- odložitev dneva gl. obravnave → predsednik senata sme iz tehtnih razlogov na predlog strank (npr. bolezen; prometne ovire) ali po uradni dolžnosti (npr. bolezen predsednika ali članov senata, strank ali pomembnih prič; zadržanost zagovornika – če ni več mogoče najti oz. postaviti drugega zagovornika) z odredbo odložiti dan gl. obravnave. Odložitev je torej mogoča, če se gl. obravnava še ni začela; če pa se je že začela, govorimo o prekinitvi gl. obravnave.
- ustavitev postopka zaradi umika tožbe → če tožilec umakne obtožnico pred začetkom gl. obravnave (med pripravami na gl. obravnavo), predsednik senata o tem obvesti vse, ki so bili povabljeni na obravnavo – oškodovanca pa posebej opozori na njegovo pravico, da sme nadaljevati kaz. pregon. Če oškodovancu ni bilo mogoče vročiti obvestila (ni prijavil spremembe naslova), se šteje, da ne namerava nadaljevati pregona. Če oškodovanec ne nadaljuje pregona, predsednik senata s sklepom ustavi k.p. (sklep se pošlje strankam in oškodovancu).

V vmesnem postopku predsednik senata odloča samostojno in sam (sodeči senat ne sodeluje). Nima pa pravice, da dopolni preiskavo in tudi ne more vmiti zadeve v stanje preiskave (enako tudi ne sodeči senat). Zoper njegove sklepe stranke načeloma nimajo pravice do posebne pritožbe. Stranke lahko med gl. obravnavo le ponovijo svoje dokazne predloge, če jim ni bilo ugodeno, sicer pa smejo sklepe predsednika senata izpodbijati le v pritožbi zoper sodbo.

2/ GLAVNA OBRAVNAVA

Opravi se le, če so navzoče osebe, brez katerih se ne more opraviti, in če so pri roki vsa dokazna sredstva. Na njej morajo biti nepretrgoma navzoči: predsednik in člani senata, zapisnikar, nadomestni sodniki in sodniki porotniki. Sestava senata se ne sme spreminjati.

Sestava sodečega senata:

- senat trojice: 1 sodnik (predsednik) + 2 sodnika porotnika → za k.d. z milejšo kaznijo (3-15 let zapor) ali za k.d. zoper čast in dobro ime, storjena po medijih
- senat peterice: 2 sodnika + 3 sodniki porotniki → za k.d. z zapornom 15 ali več let

/ sodnik posameznik (okrajno sodišče): za k.d. z glavno kaznijo zapor do 3 let ali denarno kaznijo /

Če se med gl. obravnavo pred senatom trojice izkaže, da je pristojen senat peterice, se senat dopolni, obravnava pa se začne znova.

V svetu sta uveljavljena 2 sistema glede funkcije predsednika senata na gl. obravnavi:

- angleški sistem: predsednik le vzdržuje red in vodi postopek, stranke pa zbirajo dokaze samostojno in v kontradiktornem postopku;
- francoski sistem: predsednik je edini vodja tako glede formalnega kot materialnega procesnega vodstva (prevzele so ga vse kontinentalne zakonodaje).

P R E D S E D N I K S E N A T A

Po našem procesnem pravu pripada predsedniku senata formalno in deloma tudi materialno procesno vodstvo.

Formalno procesno vodstvo je skrb predsednika senata za nemoteni postopek gl. obravnave (vzdrževanje reda):

- skrbi za red v dvorani in za dostojanstvo sodišča;
- opominja tiste, ki motijo red ali se ne pokoravajo njegovim ukazom (disciplinska oblast);
- zaslišuje obtoženca, priče, izvedence;
- daje besedo članom senata, strankam in drugim udeležencem;

- prepoveduje nedovoljena vprašanja in odgovore nanje;
- določa red sprejemanja dokazov;
- daje besedo h končnim govorom;
- vodi posvetovanje in glasovanje ter razglasi sodbo (itd.).

Materialno procesno vodstvo (diskrecionarna oblast, inkvizicijsko načelo) je pravica predsednika senata, da brez predloga strank svobodno odreja, da se za obravnavo priskrbijo in na njej izvedejo novi dokazi, in tudi dolžnost skrbeti, da se zadeva vsestransko razišče, da se dožene resnica in odvrne vse, kar bi zavlačevalo postopek (ne da bi koristilo razjasnitvi zadeve). Po zakonu je torej odgovoren, da se ugotovi materialna resnica.

Predsednik senata mora ugotoviti, ali je senat sestavljen po zakonu in ali je podan kakšen izključitveni razlog za senat in zapisnikarja. Predsednik vodi gl. obravnavo, daje besedo strankam in drugim udeležencem v postopku ter postavlja vprašanja obtožencu, pričam in izvedencem. Odloča o predlogih strank (če o njih ne odloča senat).

S E N A T

Senat odloča kot najvišji organ v pomembnejših stvareh o poteku gl. obravnave. Senat odloča o (nekaj primerov):

- predlogih, glede katerih ni soglasja med strankami ali med njimi in predsednikom senata;
- ugovorih zoper ukrepe predsednika, ki se nanašajo na formalno vodstvo obravnave;
- dokazih, ki jih stranke niso predlagale ali so jih umaknile;
- izključitvi javnosti;
- spremembi zakonitega reda poteka gl. obravnave;
- preložitvi gl. obravnave;
- zaprisegi priče ali izvedenca;
- pripada mu disciplinska oblast, če predsednikov opomin ne zaleže.

Sklepi senata se vselej razglasijo in s kratko obrazložitvijo vpišejo v zapisnik o gl. obravnavi.

Vzdrževanje reda na gl. obravnavi: V sodni dvorani niso dovoljena slikovna snemanja. Izjemoma sme predsednik vrhovnega sodišča dovoliti tako snemanje na posamezni gl. obravnavi. Predsednik senata skrbi za red v sodni dvorani in dostojanstvo sodišča. Lahko odredi osebno preiskavo tistih, ki so navzoči na gl. obravnavi. Če kdo moti red, ga predsednik senata najprej opomni. Če opomin ne zaleže, sme senat odrediti, da se obtoženec odstrani iz dvorane, druge pa odstrani in lahko kaznuje z denarno kaznijo.

- ♦ Zagovorniku ali pooblaščenцу, ki kljub kazni še naprej moti red, sme senat odreči nadaljnjo obrambo oz. zastopanje na gl. obravnavi – v tem primeru se od stranke zahteva, naj si vzame drugega zagovornika oz. pooblaščenca (če si ga ne more takoj vzeti oz. če ni možno, da ga brez škode za obrambo postavi sodišče – se gl. obravnava prekine ali preloži).
- ♦ Če si zasebni tožilec ali oškodovanec kot tožilec ne vzame takoj drugega pooblaščenca, lahko senat odloči, da bo opravil gl. obravnavo brez navzočnosti pooblaščenca, če to ni v škodo zastopane (sklep o tem z obrazložitvijo se vpiše v zapisnik o gl. obravnavi). Če sodišče odstrani iz dvorane oškodovanca kot tožilca ali zasebnega tožilca, ki nimata pooblaščenca, ali če odstrani njunega zakonitega zastopnika, ki nima pooblaščenca, se gl. obravnava prekine oz. preloži, dokler si ne vzamejo pooblaščenca.
- ♦ Če moti red DT, obvesti predsednik senata o tem pristojnega DT, lahko pa tudi prekine gl. obravnavo in zahteva od pristojnega DT, da določi koga drugega za zastopanje obtožnice.
- ♦ Če sodišče kaznuje odvetnika oz. odvetniškega kandidata, sporoči to odvetniški zbornici.

Zoper sklep o kazni je dovoljena pritožba (senat lahko prekliče sklep), zoper druge odločbe o vzdrževanju reda in vodstvu gl. obravnave pa ni pritožbe.

Če na gl. obravnavi stori kaznivo dejanje:

- obtoženec → senat po obtožbi upravičenega tožilca (lahko je ustna) razširi gl. obravnavo praviloma tudi na to dejanje (zoper obtožbo ni ugovora)
- kdo drug → lahko senat: a) prekine gl. obravnavo in na ustno obtožbo tožilca takoj sodi o storjenem k.d., b) o tem dejanju sodi tudi potem, ko konča začeto gl. obravnavo.
- priča ali izvedenec → če obstaja sum, da je po krivem izpovedal, se za tako k.d. ne more takoj soditi. Predsednik senata lahko odredi, naj se o taki izpovedbi napravi poseben zapisnik in pošlje DT (podpiše ga zaslišana priča oz. izvedenec)

Če ni mogoče takoj soditi storilcu k.d., ki se preganja po uradni dolžnosti, se o tem obvesti pristojnega DT zaradi nadaljnega postopka.

POTEK GLAVNE OBRAVNAVE

Normalni potek gl. obravnave je določen v zakonu, vendar **lahko senat** spremeni določeni red obravnavanja zaradi posebnih okoliščin (predvsem če je veliko obdolžencev, veliko k.d. ali če je dokazno gradivo obsežno). V praksi pa sodišča zelo redko odstopajo od predpisanega postopka.

1) ZAČETEK ZASEDANJA: to še ni začetek gl. obravnave – je uvodni del, v katerem se ugotovi, ali je sploh mogoče opraviti gl. obravnavo glede na navzočnost udeležencev. Zasedanje začne predsednik senata, ki navzočim naznani predmet gl. obravnave in sestavo senata. Nato ugotovi, ali so prišle vse vabljene osebe (če niso, se prepriča, ali so jim bila vabila vročena, ali so opravičile svoj izostanek). Ko predsednik ugotovi navzočnost vseh vabljenih ali ko senat sklene, da bo opravil gl. obravnavo brez nekoga od povabljenih (ali da bo o teh vprašanih odločil pozneje), pokliče predsednik obtoženca in od njega zahteva osebne podatke, da se prepriča o njegovi istovetnosti (identiteti). Nato napoti priče in izvedence iz sodne dvorane na določen kraj, da počakajo na svoje zaslišanje. Predsednik lahko ukrene vse potrebno, da se prepreči dogovarjanje med pričami, izvedenci in strankami. Obdolženca opozori, naj pazljivo spremlja potek obravnave in ga pouči, da sme postavljati vprašanja soobtožencem, pričam in izvedencem ter sme podajati pripombe in pojasnila glede njihovih izpovedb. Če je oškodovanec navzoč in še ni priglasil svojega premoženjskopravnega zahtevka, ga predsednik pouči, da lahko poda ta predlog in o drugih pravicah v postopku.

Če na gl. obravnavo ne pridejo:

- ❖ **DT:** in je bila gl. obravnava razpisana na podlagi obtožnice DT → se gl. obravnava preloži (predsednik senata o tem obvesti višjega DT).
- ❖ **oškodovanec kot tožilec** ali **zasebni tožilec** (ki sta bila v redu vabljena) in tudi ne njun **pooblaščenec** → senat s sklepom ustavi postopek.
- ❖ **obtoženec**, ki je bil v redu povabljen:
  - a) pa ni opravičil svojega izostanka → privede se s silo. Če ga ni mogoče takoj privedi, senat preloži gl. obravnavo in odredi, da se obtoženec s silo privede na naslednjo gl. obravnavo. Če obtoženec opraviči svoj izostanek, preden ga privedejo, predsednik senata prekliče odredbo o privedbi.
  - b) pa se izmika in noče priti in ni zakonskega pripornega razloga → senat lahko zoper obtoženca odredi pripor za zagotovitev njegove navzočnosti (pritožba ne zadrži izvršitve). Če pripor ni prej odpravljen, traja do objave sodbe, najdalj pa 1 m.
  - c) senat lahko odloči, da opravi gl. obravnavo brez navzočnosti obtoženca, če:
    - njegova navzočnost ni nujna,
    - je navzoč njegov zagovornik,
    - je bil pred tem že zaslišan.
- ❖ **zagovornik:** ki je bil v redu povabljen pa ne obvesti sodišča, zakaj je zadržan (takoj ko to zve) ali brez dovoljenja zapusti obravnavo → sodišče zahteva od obtoženca, naj si takoj vzame drugega zagovornika. Če obtoženec tega ne stori in ni možnosti, da bi brez škode za obrambo postavilo zagovornika sodišče – se gl. obravnava preloži.
- ❖ **priča** ali **izvedenec:** ki sta bila v redu vabljena in ne opravičita izostanka → senat lahko odredi, da se takoj privedeta s silo. Gl. obravnava pa se lahko začne tudi brez njune navzočnosti – v tem primeru senat med gl. obravnavo odloči, ali naj se zaradi nenavzočnosti priče oz. izvedenca gl. obravnava prekine ali preloži. Oba se lahko kaznuje z denarno kaznijo ali odredi prisilna privedba na novo gl. obravnavo (v opravičenem primeru sme senat preklicati svojo odločbo o kazni).

2) ZAČETEK GLAVNE OBRAVNAVE: v procesnotehničnem smislu se šteje, da se začne šele z branjem obtožnice (bere se, čeprav jo stranke in predsednik poznajo – zato da se z njo seznanijo tudi drugi člani senata in poslušalci). Obtožnico bere tožilec. Če gre za obtožnico oškodovanca kot tožilca ali za zasebno tožbo, sme predsednik senata namesto branja ustno razložiti njeno vsebino, tožilcu pa se dovoli, da izvajanje predsednika senata dopolni. Če je oškodovanec navzoč, lahko obrazloži svoj premoženjskopravni zahtevek (če ni navzoč, prebere njegov predlog predsednik senata).

ZASLIŠANJE OBTOŽENCA: smiselno se uporabljajo določbe, ki veljajo za zasliševanje obdolženca med preiskavo. Po našem zakonu ga zaslišuje le predsednik senata, ne pa stranke (navzkrižno zasliševanje) → te imajo le pravico postavljati mu vprašanja. Predsednik senata svoje pravice zasliševanja ne more prenesti na nikogar drugega.

Zasliševanje začne predsednik potem, ko je obtožnica prebrana, in sicer z vprašanjem obtožencu, ali je razumel obtožbo (če je ni razumel, mu **tožilec** razloži njeno vsebino). Obtoženca pozove, naj se izreče o vsaki točki obtožbe in naj pove svoj zagovor.

Obtoženec se ni dolžan izreči o obtožbi in se tudi ni dolžan zagovarjati. Če se sploh noče zagovarjati ali noče odgovarjati na posamezna vprašanja, se prebere njegova prejšnja izpovedba ali njen del. Če spremeni prejšnjo izpovedbo, ga predsednik opozori na spremembo in vpraša, zakaj sedaj izpoveduje drugače – po potrebi se prebere njegova prejšnja izpovedba ali njen del. Po končanem zaslišanju mora predsednik vprašati obtoženca, ali ima še kaj povedati v svoj zagovor.

Ko predsednik konča zaslišanje obtoženca, mu smejo člani senata postavljati vprašanja (neposredno), drugi procesni udeleženci pa le z dovoljenjem predsednika. Če predsednik prepove kakšno vprašanje ali odgovor nanj, smejo stranke zahtevati, naj o tem odloči senat.

Soobtoženci: po zaslišanju prvega obtoženca se nadaljuje po vrsti zasliševanje morebitnih drugih obtožencev. Drugi obtoženci ne smejo biti navzoči pri zaslišanju soobtoženca, če še niso bili zaslišani. Po vsakem zaslišanju seznaní predsednik zaslišanca z izpovedbami prej zaslišanih soobtožencev in ga vpraša, ali ima kaj pripomniti, prej zaslišanega pa vpraša, ali ima kaj pripomniti k izpovedbi pozneje zaslišanega obtoženca. Vsak obtoženec ima pravico postavljati vprašanja soobtožencem. Če se izpovedbe soobtožencev o isti okoliščini med seboj razlikujejo, sme predsednik soobtožence soočiti.

Senat sme izjemoma skleniti, da se obtoženec začasno odstrani iz sodne dvorane, če soobtoženec ali priča v njegovi navzočnosti nočeta izpovedovati ali če okoliščine kažejo, da v njegovi navzočnosti ne bosta govorila resnice. Po vrnitvi obtoženca na zasedanje se mu prebere izpovedba soobtoženca oz. priče in se ga vpraša, ali ima kaj pripomniti k njuni izpovedbi. Obtoženec ima pravico postavljati vprašanja soobtožencu oz. pričam, po potrebi pa se lahko z njimi sooči.

Obtoženec se sme med gl. obravnavo prosto pogovarjati s svojim zagovornikom (ne glede na to, ali je v priporu ali na prostosti), vendar pa se o tem, kako naj odgovori na postavljeno vprašanje ne sme posvetovati z zagovornikom ali s kom drugim. Zagovornik in obdolženec se lahko pogovarjata, preden je postavljeno vprašanje in po podanem odgovoru.

ZAČETEK GLAVNE OBRAVNAVE IN ZASLIŠANJE OBDOŽENCA

1. **Preverjanje prisotnosti:** predsednik senata ugotovi, ali so prišli vsi povabljeni ali pa senat sklene, da bo opravil gl. obravnavo brez koga od njih ali da bo o teh vprašanih odločil kasneje.
2. **Preverjanje identitete obtoženega:** predsednik senata pokliče obtoženca in se prepriča o njegovi istovetnosti. Opozori ga, naj pazljivo spremlja potek gl. obravnave in ga pouči, da sme navajati dejstva in predlagati dokaze v svojo obrambo, postavljati vprašanja soobtožencem, pričam in izvedencem ter podajati pripombe in pojasnila glede njihovih izpovedb.
3. Predsednik senata napoti priče in izvedence v drugo sobo, da počakajo na zaslišanje (če je potrebno, pa lahko spremljajo potek gl. obravnave). Če je treba oškodovanca kot tožilca ali zasebnega tožilca zaslišati kot pričo, ju ni dopustno odstraniti z zasedanja. Predsednik senata sme odrediti, kar je potrebno, da prepreči dogovarjanje med pričami, izvedenci in strankami. Če je oškodovanec navzoč in še ni priglasil svojega premoženjskopravnega zahtevka, ga predsednik senata pouči, da lahko poda ta predlog.
4. **Branje obtožnice:** gl. obravnava se začne z branjem obtožnice. Obtožnico in zasebno tožbo bere tožilec. Oškodovanec obrazloži premoženjskopravni zahtevk; če ni navzoč, zahtevk prebere predsednik senata. Predsednik senata vpraša obtoženca, ali je razumel obtožbo. Če jo ni – predsednik senata pozove tožilca, da mu razloži vsebino obtožnice tako, da jo najlažje razume.
5. Predsednik senata pouči obtoženca, da se ni dolžan zagovarjati in odgovarjati na vprašanja, da ni dolžan izpovedati zoper sebe ali svoje bližnje ali priznati krivde. (5/3 čl.)
6. **Odgovor na obtožbo:** Obtoženec in zagovornik imata pravico, da odgovorita na obtožbo in zavzemata svoje stališče glede obtožbe in premoženjskopravnega zahtevka oškodovanca. V odgovoru na obtožbo se obtoženec lahko izjavi le o tem, ali dejanje in premoženjskopravni zahtevk priznava in ali ima ugovore pravne narave. Namesto obtoženca lahko poda odgovor na obtožbo zagovornik, vendar ne o tem, ali obtoženec dejanje priznava.

7. **Zaslišanje obtoženca:** Ko obramba zavzame svoje stališče do obtožbe, predsednik senata vpraša obtoženca, ali se želi zagovarjati. Če se želi, se ga zasliši. Pri zasliševanju se smiselno uporabljajo določbe, ki veljajo za zasliševanje obdolženca med preiskavo. Pri zasliševanju obtoženca ne smejo biti navzoči soobtoženci, ki še niso bili zaslišani.
- Zaslišanje obtoženca se začne s pozivom predsednika senata obtožencu, da naj poda svoj zagovor.
  - Ko obtoženec konča svojo izpovedbo, se mu lahko postavljajo vprašanja (najprej tožilec, nato zagovornik). Samo z dovoljenjem predsednika senata lahko obtožencu postavljajo vprašanja: oškodovanec, zakoniti zastopnik, pooblaščenec, soobtoženec in izvedenec. Predsednik senata prepove vprašanje ali odgovor na postavljeno vprašanje, če ni dovoljeno (npr. vprašanje, v katerem je vsebovano navodilo, kako je treba nanj odgovoriti) ali če ni v zvezi z zadevo. Če predsednik senata prepove vprašanje ali odgovor, smejo stranke zahtevati, naj o tem odloči senat.
  - Če obtoženec spremeni svojo prejšnjo izpovedbo, ga tožilec, zagovornik ali predsednik senata lahko opozorijo na spremembo in vprašajo, zakaj sedaj izpoveduje drugače – po potrebi pa predsednik senata prebere prejšnjo izpovedbo ali njen del.
  - Ko ni več vprašanj, lahko predsednik senata sam postavlja obtožencu vprašanja. Nato mu smejo neposredno postavljati vprašanja še člani senata.

Če obtoženec izjavi, da se ne želi zagovarjati ali če noče odgovarjati na posamezna vprašanja, predsednik senata prebere njegovo prejšnjo izpovedbo ali njen del.

Po končanem zaslišanju mora predsednik senata vprašati obtoženca, če želi še kaj povedati v svoj zagovor. Če ta še kaj pove, se mu lahko znova postavljajo vprašanja.

8. **Če je več obtožencev:** ko je končano zaslišanje 1. obtoženca, se po vrsti nadaljuje zasliševanje drugih obtožencev. Po vsakem zaslišanju predsednik senata seznanj z zaslišanim z izpovedbami prej zaslišanih soobtožencev in ga vpraša, ali ima kaj pripomniti. Enako prej zaslišanim obtožencem vpraša, ali ima kaj pripomniti k izpovedbi pozneje zaslišanim soobtožencem. Vsak obtoženec ima pravico postavljati vprašanja drugim zaslišanim soobtožencem. Če se izpovedbe posameznih soobtožencev o isti okoliščini razlikujejo med seboj, sme predsednik senata soočiti soobtožence.
9. **Začasna odstranitev obtoženca:** Senat sme izjemoma skleniti, da se obtoženec začasno odstrani iz sodne dvorane, če soobtoženec ali priča v njegovi navzočnosti noče izpovedati ali če kaže, da ne bo govoril resnice. Po vrnitvi obtoženca se mu prebere izpovedba soobtoženca oz. priče. Obtoženec ima pravico postavljati soobtožencu oz. priči vprašanja. Predsednik senata ga vpraša, ali ima kaj pripomniti k tej izpovedbi. Po potrebi se lahko opravi soočenje.
10. Ko je obtoženec zaslišan, se postopek nadaljuje s sprejemanjem dokazov.

3/ DOKAZNI POSTOPEK (na gl. obravnavi): dokazi se sprejemajo takoj po zaslišanju obtoženca. Tudi njegova izpovedba (zaslišanje) je dokazno sredstvo → njegovo priznanje na gl. obravnavi, pa naj je še tako popolno, ne odveže sodišča dolžnosti, da izvede tudi druge dokaze (s priznanjem obtoženca se torej dokazovanje ne skrajša).

Dokazovanje obsega vsa dejstva, za katera sodišče misli, da so pomembna za pravilno presojo.

Iniciativa za ugotavljanje dejstev in predlaganje dokazov lahko izhaja od strank ali sodišča. Stranke lahko do konca gl. obravnave predlagajo, naj se raziščejo nova dejstva in priskrbijo novi dokazi, smejo pa tudi ponoviti tiste predloge, ki jih predsednik senata ali senat prej ni upošteval. Senat sme odločiti, da se izvedejo tudi tisti dokazi, ki jih stranke niso predlagale ali so jih umaknile (*materialno procesno vodstvo*). Dokazi se sprejemajo po vrstnem redu, ki ga določi predsednik senata. Najprej se zaslišujejo priče in izvedenci, nato preberejo listine in pregledajo predmeti (zakonski vrstni red lahko spremeni le senat zaradi posebnih okoliščin). Praviloma se najprej izvedejo dokazi, ki jih predlaga tožilec, nato obramba in na koncu senat (po uradni dolžnosti). Senat sme odločiti, da se izvedejo dokazi, ki niso bili predlagani ali jih je predlagatelj umaknil.

Če je navzoči oškodovanec zaslišan kot priča, se zasliši takoj za obtožencem.

ZASLIŠEVANJE PRIČ IN IZVEDENCEV

Smiselno se uporabijo določbe, ki veljajo za zasliševanje med preiskavo. Priča, ki še ni bila zaslišana, praviloma ne sme biti navzoča pri sprejemanju dokazov. Izvedenec, ki še ni dal svojega izvida in mnenja, ne sme biti navzoč pri gl. obravnavi, ko daje drug izvedenec svojo izpovedbo o isti zadevi. Zaslišujejo se po vrsti. Po zaslišanju ostanejo praviloma v dvorani, razen če jih predsednik senata po zaslišanju strank odpusti ali odredi, da se začasno odstranijo iz dvorane (da bi bili pozneje še enkrat zaslišani v navzočnosti ali odsotnosti drugih prič in izvedencev).

Zaslišanje priče: pred zaslišanjem jo predsednik senata opomni, da mora povedati sodišču vse, kar ji je o zadevi znano in jo opozori, da pomeni krivo pričanje k.d.

Skrita identiteta priče: na gl. obravnavi se njeno zaslišanje opravi s pomočjo tehničnih sredstev (zaščitna stena, popačenje glasu...). Predsednik senata prepove vsa vprašanja, pri katerih bi odgovori lahko razkrili identiteto priče.

Zaslišanje izvedenca: pred zaslišanjem ga predsednik senata opomni, da mora dati izvid in mnenje po najboljši vednosti in ga opozori, da pomeni kriv izvid in mnenje k.d. Senat sme odločiti, da izvedenec pred zaslišanjem ustno priseže. Stalni zapriseženi izvedenec se samo opomni na že dano prisego.

Zaslišanje mladoletnikov: Če se zaslišuje mladoletnik, ki še ni star 14 let, lahko senat izključi javnost med njegovim zaslišanjem. Če je mladoletnik navzoč na gl. obravnavi kot priča ali oškodovanec, ga je treba odstraniti iz sodne dvorane, takoj ko njegova navzočnost ni več potrebna. Če je bil mladoletnik, ki je mlajši od 15 let žrtev k.d. zoper spolno nedotakljivost, se ne sme neposredno zaslišati na gl. obravnavi – v tem primeru se prebere zapisnik o prejšnjem zaslišanju mladoletnika.

OPRAVA DEJANJ IZVEN GLAVNE OBRAVNAVE

Če se na gl. obravnavi zve, da povabljen priča oz. izvedenec, ki prej ni bil zaslišan, ne more priti ali zelo težko pride na sodišče → lahko senat odredi, da ga izven gl. obravnave zasliši predsednik senata ali sodnik, ki je član senata, ali preiskovalni sodnik sodišča, na katerega območju živi priča oz. izvedenec. Če je treba opraviti ogled ali rekonstrukcijo zunaj gl. obravnave, ju opravi predsednik senata ali sodnik, ki je član senata. Strankam in oškodovancu se vselej sporoči kraj in čas zaslišanja oz. ogleda ali rekonstrukcije in se poučijo, da smejo biti navzoči.

PISANJA, KI SE UPORABIJO KOT DOKAZ NA GL. OBRAVNAVI

Zapisniki o zaslišanju prič in izvedencev v preiskavi ali pred gl. obravnavo se smejo na gl. obravnavi po odločbi senata prebrati (ali producirati njihovi posnetki) le ob določenih pogojih (*izjema od načela neposrednosti*). Po končanem zaslišanju vsake priče ali izvedenca in po branju vsakega zapisnika ali drugega pisanja vpraša predsednik senata stranke in oškodovanca, ali imajo kaj pripomniti.

Na gl. obravnavi se preberejo pisanja, ki se uporabijo kot dokaz:

- zapisniki o ogledu zunaj gl. obravnave,
- zapisniki o hišni ali osebni preiskavi,
- zapisniki o prepoznavi oseb, predmetov ali kraja storitve,
- zapisniki o zasegu stvari,
- listine, knjige, spisi in druga pisanja.

Po presoji senata se sme vsebina pisanj kratko povedati, sme se reproducirati zvočni ali slikovni posnetek opravljanja preiskovalnega dejanja.

Poleg primerov, ki so posebej določeni v zakonu, se smejo zapisniki prebrati po odločbi senata, če:

- so zaslišane osebe umrle, duševno zbolele ali jih ni mogoče najti ali če zaradi starosti, bolezni ali drugih tehničnih vzrokov ne morejo priti ali zelo težko pridejo na sodišče ali če prebivajo v tujini in na gl. obravnavo ne pridejo (bile so pravilno vabljene),
- priče ali izvedenci brez zakonskega razloga nočejo izpovedati na gl. obravnavi.

Senat sme s soglasjem strank odločiti, naj se zapisnik o prejšnjem zaslišanju priče ali izvedenca oz. njegov pisni izvid in mnenje prebereta tudi, če nista navzoča – ne glede na to, ali sta bila povabljeni na gl. obravnavo ali ne. Zapisniki o prejšnjem zaslišanju oseb, ki so oproščene pričanja, se ne smejo prebrati, če sploh niso bile povabljeni na gl. obravnavo ali če so na gl. obravnavi izjavile, da nočejo pričati. Ko je dokazni postopek končan, senat odloči, da se ti zapisniki izločijo iz spisov in shranijo posebej. Zoper sklep o izločitvi zapisnikov in obvestil je dovoljena posebna pritožba. Po pravnomočnosti sklepa se zaprejo v poseben ovitek in izročijo preiskovalnemu sodniku (ta jih shrani ločeno od drugih spisov – ni jih dovoljeno pregledovati in uporabljati v postopku). Zapisniki in obvestila se morajo izločiti, preden se spisi v zvezi s pritožbo zoper sodbo odpošljejo višjemu sodišču.

Po končanem dokaznem postopku vpraša predsednik senata stranke in oškodovanca, ali imajo kakšne predloge za dopolnitev dokaznega postopka. Če nihče ne predlaga dopolnitve dokazovanja ali če se tak predlog zavrne, sodišče pa spozna, da je stanje stvari razjasnjeno, naznani predsednik senata, da je dokazni postopek končan.

SPREMEMBA IN RAZŠIRITEV OBTOŽBE

Tožilec lahko med gl. obravnavo ustno spremeni obtožnico ali predlaga, naj se gl. obravnava prekine, da pripravi novo obtožnico (če izvedeni dokazi kažejo na to, da se je spremenilo dejansko stanje, navedeno v obtožnici) → če senat prekine gl. obravnavo, določi rok za vložitev nove obtožnice (če tožilec v tem roku ne vloži nove obtožnice, senat nadaljuje gl. obravnavo na podlagi prejšnje). Izvod nove obtožnice se vroči obtožencu (zoper to obtožnico ni ugovora). Sodišče lahko prekine gl. obravnavo za pripravo obrambe.

Če obtoženec med gl. obravnavo v zasedanju stori k.d. ali če se odkrije kakšno njegovo prejšnje k.d. → senat po obtožbi upravičenega tožilca (lahko ustno) razširi gl. obravnavo praviloma tudi na to dejanje (zoper to obtožbo ni ugovora). V takem primeru lahko sodišče:

- prekine gl. obravnavo ali
- po zaslišanju strank odloči, da se obtoženec za to k.d. sodi posebej.

5/ BESEDA STRANK: Po končanem dokaznem postopku da predsednik senata besedo (lahko se omeji na določen čas) strankam, oškodovancu in zagovorniku. Po vrsti govorijo:

1. **tožilec:** v svoji besedi poda presojo dokazov (izvedenih na gl. obravnavi), obrazloži svoje sklepe o pomembnih dejstvih za odločbo, poda in obrazloži svoj predlog o obtoženčevi kaz. odgovornosti, o določbah KZ, ki naj se uporabijo ter o olajševalnih in oteževalnih okoliščinah, ki naj se upoštevajo pri odmeri kazni. Lahko poda določen predlog o vrsti in višini kazni in predlog o varnostnih ukrepih ter predlaga izrek sodnega opomina ali pogojne obsodbe.
2. **oškodovanec** ali njegov **pooblaščenec:** smeta obrazložiti premoženjskopravni zahtevek in opozoriti na dokaze o kaz. odgovornosti obtoženca.
3. **zagovornik** ali **obtoženec:** obrazloži zagovor. Pri tem sme odgovoriti na navedbe tožilca in oškodovanca. Za svojim zagovornikom sme obtoženec govoriti tudi sam (izjavi, ali se z njim strinja in ga dopolni). Tožilec in oškodovanec imata pravico odgovoriti na zagovor (*replika*), zagovornik in obtoženec pa pravico odgovoriti njima (*duplika*).
4. **obtoženec:** ima vedno zadnjo besedo (ne zagovornik).

Predsednik senata lahko po predhodnem opominu ustavi tistega, ki v svoji besedi žali javni red in moralo ali drugega ali se spušča v ponavljanje ali izvajanje, ki očitno ni v nobeni zvezi z zadevo.

Kadar zastopa obtožbo več oseb ali če zagovarja obtoženca več zagovornikov, se ti v svojih izvajanjih ne smejo ponavljati (npr. eden mora govoriti o krivdi, drugi o odmeri kazni...).

6/ KONEC GLAVNE OBRAVNAVE: če senat po končanih izvajanjih strank spozna, da so izvedeni vsi dokazi, predsednik senata naznani konec gl. obravnave. S tem je končana gl. obravnava v ožjem pomenu besede, v širšem pomenu pa se konča z obrazložitvijo sodbe. Nato se senat umakne k posvetovanju in glasovanju, da izreče **odločbo**.

Senat s sklepom zavrže obtožnico, če:

1. je tekel postopek brez zahteve upravičenega tožilca,
2. ni potrebnega predloga oškodovanca ali dovoljenja prist. drž. organa (ali če je dovoljenje umaknil),
3. so podane druge okoliščine, ki začasno preprečujejo pregon.

Sklep o zavrženju obtožnice lahko senat izda tudi po preloženju gl. obravnave.

PRELOŽITEV IN PREKINITEV GLAVNE OBRAVNAVE

PRELOŽITEV: Za gl. obravnavo velja **načelo kontinuitete** (začeta gl. obravnava se mora nadaljevati nepretrgoma do konca – do sodbe). Včasih pa se zgodi, da jo je treba preložiti za daljši čas (npr. zaradi priprave obtožbe ali obrambe ali zbiranja novih dokazov, ali če obdolženec duševno zbolji). Zakon določa, kdaj se preložena obravnava začne znova in kdaj se samo nadaljuje (ekonomičnost postopka).

a) Glavna obravnava se mora začeti znova, če:

- je bila preložena za več kot 3 m (op. prej: 1 m),
  - se opravlja pred drugim predsednikom senata,
  - se je spremenila sestava senata (senat lahko po zaslišanju strank odloči, da se priče in izvedenci ne zaslišijo znova in ne opravi nov ogled, temveč da se preberejo zapisniki).
-] vsi dokazi se morajo znova izvesti

b) Glavna obravnava se nadaljuje, če je bila preložena za manj kot 3 m (op. prej: 1 m) in se opravlja pred istim senatom. Predsednik senata kratko pove potek prejšnje obravnave; vendar pa sme senat tudi v tem primeru odločiti, da se obravnava začne znova.

S sklepom senata se gl. obravnava poleg navedenih primerov preloži tudi, če:

- je treba preskrbeti nove dokaze
- se med gl. obravnavo ugotovi, da je obtoženec po storitvi k.d. začasno duševno zbolel ali je pri njem nastala začasna duševna motnja
- so podane druge ovire, da se gl. obravnava ne more uspešno izvesti do konca.

Če je mogoče, se v sklepu o preložitvi gl. obravnave določi dan in ura, ko se bo nadaljevala (zoper sklep ni pritožbe).

Če se glavna obravnava, ki je bila preložena, opravlja pred:

- *spremenjeno sestava senata* → se mora začeti znova. Po zaslišanju strank pa sme senat odločiti, da se priče in izvedenci ne zaslišijo znova in ne opravi ogled – temveč se preberejo njihove izpovedbe (dane na prejšnji gl. obravnavi) oz. se prebere zapisnik o ogledu.
- *istim senatom* → se nadaljuje, predsednik senata pa kratko pove potek prejšnje gl. obravnave – vendar sme senat odločiti, da se obravnava začne znova.

Če je gl. obravnava preložena za več kot 3 m ali če se opravlja pred drugim predsednikom senata, se mora začeti znova in se morajo vsi dokazi znova izvesti.

PREKINITEV: če se prekine za do 8 dni. Obravnava se nadaljuje (preložena pa se mora oz. se lahko začne znova). Do prekinitve pride največkrat zaradi odmora, poteka delovnega časa ali zato, da se v kratkem času priskrbijo določeni dokazi (npr. opravi krajevni ogled, zasliši kakšna priča izven gl. obravnave) ali iz drugih razlogov (npr. če zagovornik ali DT motita red). Prekinjena obravnava se vedno nadaljuje pred istim senatom.

Poleg primerov, ki so posebej določeni v zakonu, sme predsednik senata prekiniti gl. obravnavo:

- za odmor,
- ker je potekel delovni čas,
- da se v kratkem času preskrbijo določeni dokazi,
- da se v kratkem času pripravi obtožba ali obramba.

Prekinjena gl. obravnava se vselej nadaljuje pred istim senatom. Če to ni mogoče ali če je prekinjena za več kot 8 dni – je treba ravnati kot pri njeni preložitvi.

Če se med gl. obravnavo pred senatom "1 sodnik + 2 sodnika porotnika" pokaže, da dejstva kažejo na k.d., za katero je pristojen senat "2 sodnika + 3 sodniki porotniki" → se senat dopolni in gl. obravnava začne znova.

Z A P I S N I K O G L A V N I O B R A V N A V I

Vanj se vpisuje bistvena vsebina vsega poteka obravnave. Predsednik senata lahko na predlog strank ali po uradni dolžnosti odredi, da se posebno pomembne izjave vpišejo dobesedno.

Izpovedbe obtoženca, prič in izvedencev se vpišejo tako, da se poda njihova bistvena vsebina. V celoti ali dobesedno se vpišejo izpovedbe le, če vsebujejo kakšno spremembo ali dopolnitev prejšnjih izpovedb. Na zahtevo stranke se vpiše tudi vprašanje oz. odgovor, ki ga senat ni dovolil. V zapisnik se mora vpisati celoten izrek sodbe.

Zapisnik mora biti končan na koncu zasedanja (podpišeta ga predsednik in zapisnikar). Stranke imajo pravico pregledati zapisnik in priloge ter podati pripombe glede vsebine ter zahtevati njegov popravek.

Predsednik senata (ali senat) lahko odredi ali dovoli magnetofonsko snemanje gl. obravnave ali njenega dela (o tem mora obvestiti udeležence v postopku ob otvoritvi zasedanja). Posnetek je le pomožno sredstvo (ni ga treba vedno hraniti), medtem ko se zapisnik mora hraniti.

Zapisnik o glavni obravnavi sestavljata prepis zvočnega zapisa gl. obravnave in zapisnik o poteku gl. obravnave, njenih bistvenih sestavinah in sprejetih odločitvah.

- **Zvočni zapis gl. obravnave** se v celoti prepíše (v 3 delovnih dneh), če je bila obtožencu izrečena zaporna kazen oz. po napovedi pritožbe v drugih primerih. Prepis pregleda in potrdi predsednik senata ter ga vložijo v spis kot sestavni del zapisnika o gl. obravnavi. Predsednik senata lahko odredi, da se ves potek gl. obravnave ali njeni posamezni deli stenografirajo. Stenografski zapiski se v 48 urah prepíšejo, pregledajo in priložijo zapisniku.
- **Zapisnik o poteku gl. obravnave** mora biti končan na koncu zasedanja (podpišeta ga predsednik senata in zapisnikar). Stranke imajo pravico pregledati končani zapisnik in njegove priloge, podati pripombe glede vsebine in zahtevati njegov popravek. Popravke napačno vpisanih imen, števil in drugih očitnih napak v pisanju sme odrediti predsednik senata na predlog stranke ali zaslisanca ali po uradni dolžnosti. Druge popravke in dopolnitve zapisnika sme odrediti samo senat. Pripombe in predloge strank glede zapisnika ter popravke in dopolnitve zapisnika je treba zapisati v nadaljevanju končanega zapisnika. V nadaljevanju zapisnika se zapišejo tudi razlogi, zaradi katerih posamezni predlogi in pripombe niso bili sprejeti. To nadaljevanje podpišeta predsednik senata in zapisnikar. V zapisnik o poteku gl. obravnave se vnese celoten izrek sodbe in navede, ali je bila sodba razglašena javno. Izrek sodbe v tem zapisniku je izvirnik. Če je bil izdan sklep o priporu, se mora tudi ta vnesti v zapisnik.

JAVNOST GLAVNE OBRAVNAVE

Načelo javnosti gl. obravnave je obenem procesno in ustavno načelo ter velja za vsa sodišča. Javnost pomeni, da je lahko na gl. obravnavi navzoča vsaka polnoletna oseba (tudi če ni udeležena v k.p.) + da se sme o poteku gl. obravnave javno govoriti in pisati v časnikih. Izjemoma se javnost lahko izključi s celotne obravnave ali njenega dela:

- zaradi ohranitve tajnosti,
- za varstvo javnega reda,
- za varstvo morale,
- za varstvo koristi mladoletnika,
- za zavarovanje posebnih koristi družbe.

Izključitev javnosti ne velja za stranke, oškodovanca, njihove zastopnike in zagovornika + senat lahko dovoli da so navzoče uradne osebe ter znanstveni in javni delavci, na zahtevo obtoženca pa tudi zakonec in bližnji sorodniki.

V sodni dvorani ni dovoljeno filmsko ali TV snemanje.

Izključitev javnosti: Glavna obravnava je javna, navzoče so lahko le polnoletne osebe. Senat pa lahko kadarkoli (od začetka do konca gl. obravnave) s sklepom izključi javnost za del ali celotno gl. obravnavo (po uradni dolžnosti ali na predlog strank, vselej pa po njihovem zaslišanju) – če je to potrebno za varovanje tajnosti, javnega reda, morale, varstva osebnega ali družinskega življenja obtoženca ali oškodovanca ali koristi mladoletnika ali če bi po mnenju senata javnost škodovala interesom pravičnosti. Izključitev javnosti ne velja za: stranke, oškodovanca, njihove zastopnike in zagovornika. Če je javnost izključena, lahko predsednik senata dovoli, da so navzoče posamezne uradne osebe, znanstveni in javni delavci; na zahtevo obtoženca pa tudi njegov zakonec (oz. zunajzakonski partner) in bližnji sorodniki → predsednik senata jih opozori, da morajo varovati kot tajnost vse, kar zvedo na gl. obravnavi in jih opozori, da je izdaja tajnosti k.d. Sklep o izključitvi javnosti se sme izpodbijati samo v pritožbi zoper sodbo.

3/ SODBA

Sodba se izreče in razglasi v imenu ljudstva. Nanašati se sme samo na obtoženca in dejanje, ki je predmet obtožbe v obtožnici (vloženi oz. na gl. obravnavi spremenjeni in razširjeni). Sodišče opre sodbo samo na dejstva in dokaze, ki so bili obravnavani na gl. obravnavi. Sodišče mora pretehtati vsak dokaz posebej in v zvezi z drugimi dokazi ter sprejeti sklep, ali je kakšno dejstvo dokazano ali ne. S sodbo se obtožba zavrne ali se obtoženec oprosti obtožbe ali pa spozna za krivega. Če obtožba obsega več k.d., se v sodbi izreče glede katerih dejanj se obtožba zavrne ali obtoženec oprosti ali spozna za krivega.

Posvetovanje in glasovanje senata: senat izreče (izda) sodbo po ustnem posvetovanju in glasovanju. Potrebna je absolutna večina glasov članov senata, ki so enakovredni v vprašanih (ne glede na to, ali gre za poklicnega sodnika ali za sodnika porotnika ali predsednika senata). Posvetovanje in glasovanje je tajno, zato poteka v prostoru, v katerem je poleg članov senata lahko navzoč samo zapisnikar. O posvetovanju in glasovanju se napravi poseben zapisnik, katerega vsebina ni dostopna niti strankam (sodniki so dolžni varovati skrivnost o tem, kako je potekalo posvetovanje in glasovanje). Glasovanje je ustno, vodi ga predsednik senata. Najprej se glasuje o tem, ali je sodišče pristojno, ali je treba postopek dopolniti in o drugih procesnih vprašanih. Šele nato se preide na odločanje o glavni stvari – po vrsti se glasuje takole:

1. ali je obtoženo dejanje res k.d.,
2. ali ga je storil obtoženec in
3. ali je obtoženec kaz. odgovoren.

V nadaljevanju se glasuje še o kazni, drugih kaz. sankcijah, stroških k.p., premoženjskopravnem zahtevku in o drugih vprašanjih.

Neenotna mnenja pri glasovanju: Če so glasovi glede posameznih vprašanj (o katerih se glasuje) porazdeljeni na več različnih mnenj, tako da nobeno od njih nima večine → se vprašanja ločijo in glasovanje ponavlja, dokler se ne doseže večina. **Če se s tem ne dobi večina, se odločitev doseže tako, da se glasovi, ki so najneugodnejši za obtoženca, prištejejo k glasovom, ki so od teh manj neugodni, dokler se ne doseže večina** (npr. senat 3 sodnikov: A glasuje za kazen zapora 2 leti, B za 1 leto, C za denarno kazen → glas za kazen 2 leti zapora se prišteje glasu za 1 leto zapora).

Razmerje med sodbo in obtožbo: Sodba je sodna odločba, s katero sodišče po opravljeni gl. obravnavi odloča o obtožbi, vloženi zoper obdolženca, in o uporabi kaz. sankcije, če je obdolženec spoznan za krivega. Obstajati mora skladnost (istovetnost, identiteta) med predmetom obtožbe in predmetom sodbe – sodišče mora soditi samo o tem, o čemer tožilec obtožuje (*obtožno načelo*). Sodba se torej sme nanašati samo na osebo, ki je obtožena (*subjektivna identiteta*) in mora odgovoriti na vprašanje, ali je obdolženec storil dejanje, ki je opisano v obtožbi (in ne kakšno drugo dejanje).

Dejanje obtoženca (o katerem sodišče sodi) je tisto, ki je opisano v obtožnici in pomeni dogodek iz preteklosti (*dejanski ali materialni temelj obtožnice*). Sodišče ne more obsoditi obtoženca za kakšno drugo dejanje, ki v opisu obtožbe ni zaseženo. Če bi to storilo, bi prekoračilo in s tem bistveno kršilo odločbe k.p., kar ima v primeru pritožbe za posledico razveljavitev sodbe po uradni dolžnosti. Če se na gl. obravnavi ugotovi drugačno dejansko stanje od tistega, ki je opisano v obtožnici, mora tožilec ta opis spremeniti, sicer se lahko zgodi, da bo sodišče obtoženca oprostilo obtožbe.

Večinsko mnenje v teoriji in praksi: Ob nespremenjeni obtožbi lahko sodišče obsodi obdolženca tudi na nekoliko drugačno (ne "drugo!") dejanje, če je drugačno dejanje v sodbi po vsebini in pravni opredelitvi ugodnejše za obdolženca (npr. lahko spremeni opis ropa v roparsko tatvino, tatvino v zatajitev ali prikrivanje, hudo telesno poškodbo v lahko...).

Sodišče pa ni vezano na predloge tožilca glede pravne presoje (*pravne kvalifikacije*) dejanja, ki je opisano v obtožnici. Če sodišče meni, da pravna presoja tožilca ni pravilna, mora presoditi k.d. (navedeno v obtožbi) z vidika znakov kakšnega drugega k.d. - če take znake ugotovi, izreče sodbo, s katero spozna obdolženca za krivega k.d. iz obtožnice, vendar z drugačno pravno opredelitvijo oz. kvalifikacijo.

VRSTE KAZENSKIH SODB

⇒ **OBSODILNA SODBA:** sodišče jo izreče, ko ugotovi, da je obtoženec storil k.d. in da je kazensko odgovoren. Z njo izreče tudi kaz. sankcijo (kazen, pogojno obsodbo, varnostni ukrep) in odloči o odvzemu premoženjske koristi, o stroških k.p., o premoženjskopravnem zahtevku in o tem, ali naj se pravnomočna sodba objavi v medijih. Pri denarnih kaznih se v sodbi navede rok plačila in način, kako se spremeni denarna kazen, če se tudi prisilno ne more izterjati. Z obsodilno sodbo se lahko obtožencu **kazen tudi odpusti** (= spozna se za krivega, kazen pa se mu odpusti) – *deklaratorna sodba* (samo v zakonsko določenih primerih).

V sodbi, s katero spozna obtoženca za krivega, sodišče izreče:

1. katerega dejanja ga spozna za krivega (navede dejstva in okoliščine, ki so znaki k.d. in tiste, od katerih je odvisna uporaba posamezne določbe KZ);
2. zakonsko označbo k.d. in katere določbe KZ je uporabilo;
3. na kakšno kazen se obtoženec obsodi ali se mu po določbah KZ odpusti kazen;
4. odločbo o pogojni obsodbi;
5. odločbo o varnostnih ukrepih in o odvzemu premoženjske koristi;
6. odločbo o vstetju pripora ali že prestane kazni;
7. odločbo o stroških k.p., o premoženjskopravnem zahtevku in o tem, ali naj se pravnomočna sodba objavi v tisku oz. po radiu ali TV.

⇒ **OPROSTILNA SODBA:** z njo sodišče obtoženca oprostilo obtožbe. Izreče jo, če:

1. dejanje, ki je predmet obtožbe, ni k.d.;
2. so podane okoliščine, ki izključujejo kazensko odgovornost obtoženca;
3. ni dokazano, da je obtoženec storil k.d., katerega je obtožen.

Naše procesno pravo ne razlikuje 2 vrst oprostilnih sodb (sodba z dokazano nedolžnostjo in sodba zaradi nezadostnih dokazov za krivdo), temveč pozna le eno oprostilno sodbo, s katero se ugotovi, da ni dokazov, da je obdolženec storil k.d. V tem primeru se ne proglasi za nedolžnega (tudi obtoženec ne more zahtevati, da se ugotovi njegova nedolžnost), kajti sodišče odloča le o zahtevku tožilca. Pravnomočno oproščen obtoženec pa velja za popolnoma rehabilitiranega in je z oprostilno sodbo v celoti odstranjen vsak sum glede njegove krivde.

⇒ **ZAVRNILNA SODBA:** (formalna, procesna) z njo odloči sodišče samo, če ugotovi, da niso podani procesni pogoji za kaz. pregon oz. da manjkajo pravne predpostavke za meritorno odločanje.

Z zavrnilno sodbo sodišče zavrne obtožbo, če je:

1. tožilec v času od začetka do konca gl. obravnave umaknil tožbo;
2. oškodovanec umaknil predlog;
3. bil obtoženec za isto dejanje že pravnomočno obsojen ali oproščen obtožbe ali je bil postopek zoper njega s sklepom pravnomočno ustavljen; ("ne bis in idem")
4. bil obtožencu odpuščen pregon z amnestijo ali pomilostitvijo ali če kaz. pregon ni več dopusten zaradi zastaranja ali če so podane druge okoliščine, ki izključujejo kaz. pregon.

Ne bis in idem (lat. ne dvakrat isto) → izvira iz starih rimskih pravnih virov in pomeni, da se proti isti osebi ne more voditi nov k.p. za dejanje, ki je predmet že pravnomočne sodne odločbe. V takem primeru se lahko ob določenih pogojih prejšnji k.p. samo obnovi.

RAZGLASITEV SODBE

Takoj, ko sodišče izreče sodbo, jo predsednik senata razglasi – javno prebere izrek sodbe in pove na kratko njene razloge (navzoči sodbo poslušajo stoje).

Če sodišče po končani obravnavi ne more izreči sodbe še isti dan (npr. zaradi pozne ure, utrujenosti, komplicirana zadeva), odloži razglasitev sodbe za največ 3 dni in določi kraj in čas njene razglasitve. Sodba se razglasi tudi, če stranka, zakoniti zastopnik, pooblaščenec ali zagovornik niso navzoči. Razglasi se tudi v obtoženčevi nenavzočnosti, če ta ne pride ob času, ki je bil določen za razglasitev → v tem primeru **senat lahko odredi, da** mu jo **ustno** sporoči predsednik ali se mu sodba samo vroči v prepisu.

Če je bila javnost gl. obravnave izključena, se izrek sodbe vselej prebere na javnem zasedanju. Senat pa odloči, ali se in v kakšnem obsegu izključiti javnost pri razglasitvi razlogov sodbe.

Po razglasitvi sodbe predsednik senata pouči stranke o pravici do pritožbe in **dolžnosti predhodne napovedi pritožbe**. Pouk se vnese v zapisnik o poteku gl. obravnave.

Če je obtožencu izrečena pogojna obsodba, ga predsednik senata opozori na pomen pogojne obsodbe in na pogoje, ki se jih mora držati.

Odreditev pripora ob izreku sodbe: če senat obsodi obtoženca na kazen zapora, odredi pripor, če je podan utemeljen sum, da bo pobegnil (se skrnil) ali da bo ponovil, dokončal poskušeno ali storil zagroženo k.d. Če je obtoženec že v priporu in ni več razlogov, zaradi katerih je bil odrejen, se pripor odpravi. Senat lahko s posebnim sklepom podaljša pripor že priprtemu obtožencu, če so še (ali na novo) podani razlogi za pripor.

Odprava pripora ob izreku obtožnice: senat s posebnim sklepom vselej odpravi pripor in odredi izpustitev obtoženca, če:

- je oproščen obtožbe,
- je spoznan za krivega pa mu je kazen odpuščena,
- je obsojen samo na denarno kazen,
- mu je izrečen sodni opomin ali pogojna obsodba,
- je zaradi vštetja pripora že prestal kazen,
- je bila obtožba zavrjnena,
- je bila obtožnica zavržena (razen če je bila zavržena zaradi nepristojnosti sodišča).

Odrejen ali podaljšan pripor sme trajati do pravnomočnosti sodbe, vendar najdalj do izteka časa kazni, izrečene v sodbi sodišča I. stopnje.

PISNA IZDELAVA SODBE

Razglašeno sodbo je treba pisno izdelati v 15 dneh – če je obtoženec v priporu, v ostalih primerih pa v 30 dneh po razglasitvi. Če sodba ni izdelana v tem roku, mora predsednik senata obvestiti predsednika sodišča, zakaj to ni bilo

storjeno (predsednik ukrene, kar je potrebno, da se sodba čimprej izdela). Sodbo podpišeta predsednik senata in zapisnikar. Pismena sodba se mora popolnoma ujemati z izglasovano in razglašeno sodbo. Sodbo izdela predsednik senata. Pismena sodba mora imeti 3 dele:

- a) **uvod** – obsega navedbo, da se sodba izreka v imenu ljudstva, imena predsednika in članov senata, zapisnikarja, obtoženca, tožilca, zagovornika, zakonitega zastopnika in pooblaščenca, k.d. (za katerega je bil obtožen), ali je bil obtoženec navzoč na gl. obravnavi, dan gl. obravnave, ali je bila javna, dan razglasitve izrečene sodbe.
- b) **izrek** – (dispozitivni del, tenor) obsega osebne podatke o obtožencu in odločbo, s katero se:
→ spozna za krivega (izrek obsodilne sodbe),
→ oprosti obtožbe (izrek oprostilne sodbe),
→ obtožba zavrne (izrek zavrnilne sodbe).
Vsak izrek mora vsebovati opis dejanja. Če je oproščen obtožbe ali je bila ta zavrnjena → mora izrek vsebovati opis dejanja, ki ga je bil obtožen, odločbo o stroških k.p. in o premoženjskopravnem zahtevku (če je bil podan). Pri steku k.d. → sodišče v izreku navede vse kazni, ki jih je določilo za vsako posamezno k.d., nato pa enotno kazen za vsa dejanja v steku.
- c) **obrazložitev** – sodišče navede razloge za vsako posamezno točko sodbe. V vsaki obrazložitvi se mora ugotoviti dejansko stanje in navesti razlogi za tako ugotovljeno dejansko stanje. Navede, katera dejstva šteje za dokazana ali nedokazana in iz katerih razlogov – pri tem navede zlasti, kako presoja verodostojnost protislovnih dokazov (dokazna vprašanja) in iz katerih razlogov ni ugodilo posameznim predlogom strank. Povedati mora, kateri razlogi so bili zanj odločilni pri reševanju pravnih vprašanj (zlasti pri ugotavljanju, ali sta podana k.d. in kaz. odgovornost obtoženca in pri uporabi posameznih določb KZ glede obtoženca in njegovega dejanja).
- **obsodilna sodba**: sodišče posebej pove, katere okoliščine je upoštevalo pri odmeri kazni. Posebej mora obrazložiti, kateri razlogi so bili posebej odločilni za: izrek strožje kazni od predpisane (46.čl. KZ) ali za omilitev kazni, odpustitev kazni, izrek pogojne obsodbe, varnostnega ukrepa ali za odvzem premoženjske koristi.
- **oprostilna sodba**: v obrazložitvi je treba navesti zlasti razloge za oprostitev (= dejanje po zakonu ni k.d.; podane okoliščine, ki izključujejo kaz. odgovornost; ni dokazano, da je storil k.d.).
- **zavrnilna sodba**: v obrazložitvi se sodišče ne spušča v presojo glavne stvari, temveč se omeji samo na procesne razloge za zavrnitev obtožbe.

46. čl. KZ – strožja kazen pri večkratnem povratku

(1) Za naklepno k.d., za katero je predpisana kazen zapora, sme sodišče izreči strožjo kazen od predpisane, ob naslednjih pogojih:

1. če je bil storilec prej že 2x ali večkrat obsojen za istovrstna naklepna k.d. na zapor najmanj 1 leta;
2. če od dneva, ko je bil storilec odpuščen s prestajanja prej izrečene kazni, do novega k.d. še ni preteklo 5 let.

(2) Strožja kazen ne sme preseči dvojne mere predpisane kazni in ne 20 let zapora.

(3) Pri presoji, ali naj izreče strožjo kazen od predpisane, sodišče upošteva zlasti sorodnost storjenih k.d., nagibe, iz katerih so bila k.d. storjena, in druge okoliščine, ki kažejo na to, da bo storilec ponavljal takšna k.d.

Pomote (imena, številke in druge očitne pisne in računske pomote), pomanjklivosti glede oblike in neskladnosti pisno izdelane sodbe z izvornikom s posebnim sklepom popravi predsednik senata na zahtevo strank ali po uradni dolžnosti.

Overjen prepis sodbe se vroči: tožilcu, obtožencu in zagovorniku. Obtožencu, zasebnemu tožilcu in oškodovancu kot tožilcu se vroči sodba s poukom o pravici do pritožbe.

Oškodovancu, ki nima pravice do pritožbe, sodišče vroči prepis sodbe (v primerih, ko je dovoljena vrnitev v prejšnje stanje) s poukom, da ima pravico zahtevati vrnitev v prejšnje stanje. Če zahteva, se mu vroči pravnomočna sodba.

4/ SODNI OPOMIN

je posebna sankcija, ki se lahko izreče polnoletnemu storilcu za lažja k.d. (predpisana kazen zapora do 3 let), storjena v posebno olajševalnih okoliščinah. Izreče se s sklepom. V izreku se ne ugotovi krivda, temveč se samo navede, da se obtožencu izreka sodni opomin za dejanje, ki je predmet obtožbe, in zakonska označba k.d. V obrazložitvi sklepa sodišče navede razloge, po katerih se je ravnalo pri izreku sodnega opomina. Če ni drugače navedeno, se uporabljajo določbe ZKP, ki se nanašajo na sodbo, s katero je obdolženec spoznan za krivega; smiselno pa tudi sklep o sodnem opominu.

Sklep o sodnem opominu se z bistvenimi razlogi razglasi takoj pokončani gl. obravnavi. Predsednik senata opozori obtoženca, da se mu za storjeno k.d. ne izreka kazen, ker se pričakuje, da bo tudi sodni opomin zadosti vplival nanj, da

ne bo ponavljal k.d. V izreku sklepa sodišče navede poleg osebnih podatkov o obdolžencu samo, da se mu izreka sodni opomin za dejanje, ki je predmet obtožbe, in zakonsko označbo k.d. Izrek sklepa o sodnem opominu mora obsegati tudi določbe o: (359/1 čl. - 5 in 7 tč.)

- varnostnih ukrepov in o odvzemu premoženjske koristi,
- stroškov k.p., o premoženjskopravnem zahtevku in o tem, ali naj se pravnomočen sklep objavi v medijih.

Stranke in oškodovanec se lahko odpovejo pravici do pritožbe takoj po razglasitvi sklepa. Sklep o sodnem opominu se lahko izpodbija s pritožbo v glavnem iz enakih razlogov, iz katerih se izpodbija sodba (še posebej zaradi tega, ker niso podane okoliščine za izrek sodnega opomina).

Sklep o sodnem opominu se sme izpodbijati zaradi (1-3 isto kot za sodbo):

1. bistvene kršitve določb k.p.;
2. kršitve kaz. zakona (+ če je sodišče prekoračilo zakonske pravice – če je odločilo o varnostnem ukrepu ali o odvzemu premoženjske koristi);
3. zmotne in nepopolne ugotovitve dejanskega stanja;
4. če niso bile podane okoliščine, ki bi opravičevale izrek sodnega opomina;
5. če sklep vsebuje odločbo o varnostnih ukrepih, o odvzemu premoženjske koristi, o stroških k.p. ali o premoženjskopravnem zahtevku → se spodbija iz razloga, da sodišče o tem ni pravilno odločilo oz. je odločilo v nasprotju z določbami zakona.

Kršitev kazenskega zakona je poleg navedenih primerov (372.čl./1-4 tč.) podana tudi, če je sodišče z odločbo o sodnem opominu, o varnostnem ukrepu ali o odvzemu premoženjske koristi prekoračilo pravice, ki jih ima po zakonu.

ČE SE JE ZOPER SKLEP O SODNEM OPOMINU PRITOŽIL:

1) tožilec v obdolženčevo škodo → lahko sodišče II. st. izreče sodbo, s katero:

- spozna obdolženca za krivega in ga obsodi na kazen ali
- izreče pogojno obsodbo, če spozna, da je sodišče I. st. pravilno ugotovilo odločilna dejstva, da pa prihaja ob pravilni uporabi zakona v poštev izrek kazni.

2) kdorkoli → lahko sodišče II. st. izda:

- sklep o zavrženju obtožnice oz. obtožnega predloga ali
- sodbo, s katero zavrne obtožbo ali obtoženca oprosti obtožbe

če spozna, da je sodišče I. st. pravilno ugotovilo odločilna dejstva, da pa prihaja ob pravilni uporabi zakona v poštev ena od teh odločb.

Če niso podani razlogi za izpodbijanje, ne kršitve določb k.p. in ni bil v škodo obtoženca prekršen KZ → izda sodišče II. st. sklep, s katerim zavrne pritožbo kot neutemeljeno in potrdi sklep sodišča I. st. o sodnem opominu.

DOSTAVA SODBE ZARADI IZVRŠITVE KAZENSKE SANKCIJE

Izvršitev kazenske sankcije ne spada v k.p. – pač pa vanj spada ugotovitev pravnomočnosti sodbe in njena dostava pristojnemu organu zaradi izvršitve. Pravnomočnost sodbe ugotavlja predsednik senata, ki je sodbo izdal na I. st. in on jo tudi pošlje v izvršitev. Gre za t.i. **formalno pravnomočnost** → sodba se ne more več izpodbijati z rednim pravnim sredstvom ali zoper njo ni pritožbe. (129/1 čl.)

Materialna pravnomočnost → je posledica formalne. Vsebina odločbe (ki je razvidna iz izreka) se ne more več obravnavati in o njej se ne more ponovno odločiti (*ne bis in idem*) + za resnično velja vsebina sodbe (samo izrek, ne pa obrazložitev). Sodišče mora vselej po uradni dolžnosti paziti (enako DT), ali gre morda za zadevo, ki je že pravnomočno razsojena (*res iudicata*). Materialna pravnomočnost pa ni ovira za ponovno obravnavanje zadeve v postopku izrednih pravnih sredstev, deloma pa tudi v postopku amnestije in pomilostitve.

Sodba sodišča I. st. postane pravnomočna ob različnih procesnih stanjih:

1. če do poteka pritožbenega roka nobena stranka ni vložila pritožbe;
2. če so se stranke odpovedale pritožbi ali so vloženo pritožbo umaknile;

3. če sodišče II. st. zavrne pritožbo kot neutemeljeno in zoper II. st. sodbo ni možna pritožba ali pa je zanjo potekel rok.

Pravnomočna sodba se izvrši, ko je vročena obsojencu in ko za njeno izvršitev ni zakonitih ovir (npr. smrt obsojenca, huda bolezen, paricijski rok za denarno kazen še ni potekel...). Za izvršitev pravnomočne sodbe je pristojno sodišče, na katerega območju ima obsojenec prebivališče ali je tam v priporu. Večkrat bo pristojno isto sodišče, ki je izdalo sodbo na I. st. → v tem primeru bo predsednik senata dostavil sodbo za izvršitev kar **izvršilnemu sodniku** tega sodišča. Izvršilno sodišče mora takoj začeti postopek za izvršitev kazni (najkasneje v 3 dneh) – obsojencu pošlje poziv za nastop kazni v določenem kazenskem zavodu. Če sodišče, ki je izdalo sodbo na I. st., ni pristojno za njeno izvršitev, pošlje overjen prepis sodbe s potrdilom o izvršljivosti organu, ki je pristojen za izvršitev. (129/3 čl.)

Če nastane dvom o dovoljenosti izvršitve sodne odločbe, o računanju kazni ali o vštetju pripora ali prej prestane kazni, o tem odloči s posebnim sklepom predsednik senata sodišča, ki je sodilo na I. st. (pritožba ne zadrži izvršitve, razen če sodišče odloči drugače).

Na izvrševanje pravnomočne sodbe pa lahko v določeni meri vplivajo nekatera izredna pravna sredstva:

- zahteva za obnovo k.p. – če se zahteva v obsojenčevo korist in sodišče meni, da bo prišlo do oprostilne ali zavrnilne sodbe ali do izreka nižje kazni od že prestane, odredi, da se izvršitev sodbe odloži oz. začasno ustavi. (413/4 čl.)
- zahteva za varstvo zakonitosti – sodišče I. st. sme glede na vsebino zahteve za varstvo zakonitosti odrediti, da se izvršitev pravnomočne sodne odločbe odloži ali prekine. (422/3 čl.)

Zahteva za izredno omilitev kazni ne zadrži izvršitve kazni. (418/2 čl.)